

Službeni list

Europske unije

C 141

Hrvatsko izdanje

Informacije i objave

Godište 63.

29. travnja 2020.

Sadržaj

I. Rezolucije, preporuke i mišljenja

REZOLUCIJE

Odbor regija

138. plenarno zasjedanje OR-a, 11.2.2020.–12.2.2020.

2020/C 141/01	Rezolucija Europskog odbora regija – Godišnja strategija održivog rasta za 2020.	1
2020/C 141/02	Rezolucija Europskog odbora regija o Konferenciji o budućnosti Europe	5
2020/C 141/03	Rezolucija Europskog odbora regija o Programu rada Europske komisije za 2020.	8

MIŠLJENJA

Odbor regija

138. plenarno zasjedanje OR-a, 11.2.2020.–12.2.2020.

2020/C 141/04	Mišljenje Europskog odbora regija – Jačanje vladavine prava u Uniji – Nacrt za djelovanje	15
2020/C 141/05	Mišljenje Europskog odbora regija – Paket mjera za proširenje za 2019.	20
2020/C 141/06	Mišljenje Europskog odbora regija – Doprinos regija i gradova razvoju Afrike	25
2020/C 141/07	Mišljenje Europskog odbora regija – Prema održivim četvrtima i malim zajednicama – Politika zaštite okoliša na podlokalnoj razini	29
2020/C 141/08	Mišljenje Europskog odbora regija – Odljev mozgova u EU-u: rješavanje problema na svim razinama	34
2020/C 141/09	Mišljenje Europskog odbora regija – Kultura u ambicioznijoj Uniji: uloga regija i gradova	39

I.

(Rezolucije, preporuke i mišljenja)

REZOLUCIJE

ODBOR REGIJA

138. PLENARNO ZASJEDANJE OR-a, 11.2.2020.–12.2.2020.**Rezolucija Europskog odbora regija – Godišnja strategija održivog rasta za 2020.**

(2020/C 141/01)

EUROPSKI ODBOR REGIJA (OR),

— uzimajući u obzir Komunikaciju Europske komisije „Godišnja strategija održivog rasta 2020.”⁽¹⁾,— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 9. listopada 2019. „Europski semestar 2019. i u očekivanju Godišnjeg pregleda rasta za 2020.”⁽²⁾,**Europski semestar koji uključuje ciljeve održivog razvoja**

1. pozdravlja Godišnju strategiju održivog rasta (ASGS) 2020. kao polazište za uključivanje ciljeva održivog razvoja u europski semestar, koji time dobiva potrebnu dimenziju dugoročnosti i fokus koji nadilazi isključivo gospodarska pitanja;

2. smatra da će primjena ASGS-a kao alata za koordinaciju politika prilikom provedbe Europskog zelenog plana iziskivati korjenite promjene u upravljanju i načinu razmišljanja tijekom postupka europskog semestra, kao i ponovno stavljanje naglaska na preuzimanje odgovornosti za europski semestar na terenu;

3. naglašava da postizanje ciljeva održivog razvoja podrazumijeva holistički pristup svim dimenzijama održivog razvoja (konkurentnosti, uključivosti, okolišu, dobrom upravljanju), koje izlaze iz okvira Zelenog plana; ostvarivanje ciljeva održivog razvoja zahtijevat će dosljednost politika pri odlučivanju o kompromisnim rješenjima i svladavanju izazova povezanih s distribucijom. To uključuje i jačanje kulturne i društvene dimenzije inovacija te stvaranja i razmjene znanja. Europski semestar trebao bi svim razinama vlasti i relevantnim dionicima koji rade u partnerstvu omogućiti da zajednički prepoznaju ta kompromisna rješenja i rade na njima, uz izbjegavanje izoliranosti i osiguravanje dosljednosti te uključivanje ciljeva održivog razvoja u sva područja politika;

4. pozdravlja najavu da će izvješća o pojedinačnim zemljama i programi nacionalnih reformi sadržavati posebne odjeljke o praćenju ciljeva održivog razvoja i procjeni s time povezanih politika te da će se u preporukama po državama članicama razmatrati konkretan doprinos zemalja postizanju ciljeva održivog razvoja; napominje da se prilikom integracije ciljeva održivog razvoja u europski semestar trebaju uzeti u obzir razlike u polazišnim okolnostima raznih teritorija te zahtijeva uvođenje odgovarajuće statističke baze radi praćenja ciljeva održivog razvoja na regionalnoj razini;

⁽¹⁾ https://ec.europa.eu/info/publications/2020-european-semester-annual-sustainable-growth-strategy_hr

⁽²⁾ <https://webapi2016.cor.europa.eu/v1/documents/cor-2019-03856-00-00-res-tra-hr.docx/content>

5. traži utvrđivanje jasnog vremenskog okvira i jasnih vremenski ograničenih i mjerljivih ciljnih vrijednosti za potrebe ostvarivanja ciljeva održivog razvoja u pogledu mjera koje su predviđene i u Zelenom planu i u ASGS-u; ističe da bi te ciljne vrijednosti i rokovi trebali biti utvrđeni mješovitim procesom „odozgo prema dolje” i „odozdo prema gore” te uz suradnju između svih razina vlasti i relevantnih dionika;

6. slaže se s općim smjerom preporuka državama članicama europodručja, ali napominje da one pružaju samo skromnu potporu onome što se ciljevima održivog razvoja i Zelenim planom želi postići na području ekologizacije i uključenosti te da ne stavljaju dovoljan naglasak na izazove za politike koji proizlaze iz stvarnih početnih razlika između teritorija;

7. napominje da se Planom ulaganja za održivu Europu nastoje mobilizirati održiva ulaganja u vrijednosti od 1 bilijuna eura tijekom sljedećeg desetljeća; međutim, izražava žaljenje zbog toga što je Plan uglavnom zbirka već postojećih ili unaprijed planiranih mjera, inicijativa i instrumenata financiranja koji su sada objedinjeni pod jednim nazivom; stoga je zabrinut da se Planom možda neće moći osigurati financijska sredstva i koordinacija potrebna za djelotvornu provedbu ciljeva održivog razvoja u Europi do 2030.; zbog toga poziva na daljnju procjenu stvarnih troškova povezanih s prelaskom na održivi razvoj, kao i na izradu detaljnijeg plana za njihovo financiranje; posebnu pozornost treba posvetiti poticanju kolaborativnih javno-privatnih inicijativa na području inovacija, koje pokreću gradovi i regije;

8. ističe da treba revidirati Pakt o stabilnosti i rastu kako bi se omogućila diferencirana računovodstvena evidencija sredstava potrebnih svim razinama vlasti za financiranje javnih ulaganja u cilju provedbe Zelenog plana;

9. slaže se s time da su strukturne reforme u državama članicama u strateškim područjima politika važnima za provedbu ciljeva Ugovora i politika EU-a ključne za konvergenciju i konkurentnost EU-a, uključujući i produbljivanje jedinstvenog tržišta. Europski semestar služi kao koristan okvir za poticanje tih reformi, pod uvjetom da opseg strukturnih reformi koje ispunjavaju uvjete za financiranje sredstvima EU-a bude definiran u skladu s načelom supsidijarnosti i da lokalne i regionalne vlasti budu uključene u taj proces kao punopravni partneri;

Teritorijalna dimenzija europskog semestra

10. pozdravlja naglasak stavljen na problem povećanja regionalnih razlika i s time povezanih izazova za rast i koheziju između i unutar država članica; ističe da polazišne razlike znatno utječu na način na koji države članice i njihove regije oblikuju i provode svoje politike održivosti; naglašava da bi teritorijalne razlike trebalo svladavati politikama usmjerenima na konkretna područja, koje bi se temeljile na procjenama teritorijalnog učinka;

11. skreće pozornost na sve veću važnost izvješća o pojedinačnim zemljama, posebno njihova Priloga D, koji će sadržavati smjernice za politike ulaganja na regionalnoj i lokalnoj razini, uključujući one koje se financiraju sredstvima kohezijske politike i Fonda za pravednu tranziciju; ističe da, u skladu s rezultatima istraživanja OR-a o nacionalnim udruženjima koja predstavljaju gradove i regije u odnosima s njihovim nacionalnim vladama, nacionalne vlade nisu u dovoljnoj mjeri uključile lokalne i regionalne vlasti u pripreme i rasprave o Prilogu D na političkoj razini te da Prilog D često ne odražava točno njihove investicijske potrebe;

12. naglašava da je potrebna visoka razina dosljednosti i koordinacije između europskog semestra i kohezijske politike kako bi se ostvarili ciljevi održivosti i socijalne uključenosti iz Zelenog plana; troškove prelaska na održivi razvoj ne smiju snositi najranjivije skupine; stoga se mehanizmom za pravednu tranziciju mora osigurati prilagođena potpora najizloženijem stanovništvu i regijama, posebno onima koje se u velikoj mjeri oslanjaju na fosilna goriva (primjerice, regije čiji su energetske sustavi izolirani) i energetske intenzivne industrije, kao i onima koje se bore sa socijalnim i gospodarskim posljedicama promjene energetskega modela nakon što su ispunile svoje obveze u pogledu dekarbonizacije; ujedno pozdravlja činjenicu da će se Fondom za pravednu tranziciju upravljati na temelju Uredbe o zajedničkim odredbama te poziva na jasne i objektivne kriterije za dodjelu sredstava;

Socijalna dimenzija europskog semestra

13. podržava uključivanje ciljeva održivog razvoja u planove za strategiju održivog gospodarstva, posebno s obzirom na to da se ti ciljevi u velikoj mjeri podudaraju s načelima europskog stupa socijalnih prava; stoga pozdravlja nedavno objavljenu komunikaciju „Jaka socijalna Europa za pravednu tranziciju”⁽³⁾ i poziva na skoro predstavljanje akcijskog plana za provedbu europskog stupa socijalnih prava;
14. poziva Komisiju da predloži daljnje mjere za smanjenje rodno uvjetovanih razlika u stopi zaposlenosti i u plaćama;
15. pozdravlja uključivanje regionalne dimenzije u posljednje Zajedničko izvješće o zapošljavanju, koje odražava OR-ov „Europski regionalni pregled socijalnih pokazatelja” iz rujna 2019.;
16. dijeli zabrinutost Komisije u vezi s negativnim posljedicama starenja stanovništva i drugih demografskih izazova, kao što su niska gustoća naseljenosti, disperzija stanovništva, smanjenje broja mladih i snižena stopa nataliteta te je poziva da uzme u obzir prijedloge iz OR-ovih mišljenja „Demografske promjene: prijedlozi za mjerenje i uklanjanje njihovih negativnih posljedica u europskim regijama” i „Odgovor EU-a na demografske izazove”;

Upravljanje europskim semestrom

17. napominje da model rasta EU-a može uspješno doprinijeti ostvarenju globalnih ciljeva sadržanih u ciljevima održivog razvoja i Zelenom planu samo ako se osigura odgovarajuća koordinacija s lokalnim i regionalnim vlastima. Ponovno ističe potrebu za preuzimanjem veće odgovornosti za europski semestar na terenu kako bi on postao učinkovitiji u pogledu novog i ambicioznog cilja EU-a o ostvarenju ciljeva održivog razvoja, među ostalim i zbog toga što se prema podacima OECD-a 65 % od 169 ciljnih vrijednosti u okviru ciljeva održivog razvoja ne može ostvariti bez potpunog angažmana lokalnih i regionalnih vlasti i koordinacije s njima. Kako bi europski semestar ispunio svoja obećanja, sve razine vlasti i relevantni dionici trebali bi biti uključeni kao partneri, za razliku od sadašnje prakse koja se svodi samo na savjetovanje u završnoj fazi semestra. Taj bi partnerski pristup trebalo hitno usvojiti, a provedbu ciljeva održivog razvoja lokalizirati, odnosno pretvoriti ih u ciljeve i ciljne vrijednosti za konkretna područja s utvrđenim vremenskim rokovima; za to je potreban veći naglasak na operativnim obvezama u pogledu ciljeva održivog razvoja, kao i dobrovoljno ocjenjivanje procesa njihove provedbe na lokalnoj razini;
18. naglašava da europski semestar sada pruža smjernice o programiranju ulaganja koja će se sufinancirati iz sredstava ESI fondova te o predloženom proračunskom instrumentu za konvergenciju i konkurentnost. Međutim, upozorava na opasnost od centraliziranog pristupa „odozgo prema dolje” u okviru europskog semestra, kojim se uvode nepotrebna ograničenja za decentralizirani pristup „odozdo prema gore” koji se primjenjuje u okviru kohezijske politike i za politike usmjerene na konkretna područja; također poziva na dosljednost između višegodišnjeg programiranja u okviru kohezijske politike i europskog semestra;
19. poziva EU da djelotvorno koordinira postupke upravljanja europskim semestrom i kohezijskom politikom EU-a na temelju istih načela partnerstva i višerazinskog upravljanja; podsjeća na svoje mišljenje o povezanosti kohezijske politike i europskog semestra; ponavlja svoj prijedlog o izradi kodeksa postupanja⁽⁴⁾ za uključivanje lokalnih i regionalnih vlasti kao punopravnih partnera u europski semestar, po uzoru na Kodeks ponašanja za partnerstva iz Uredbe o zajedničkim odredbama za razdoblje 2014. – 2020.; naglašava da je potrebno promicati korištenje politika koje financira EU za izgradnju kapaciteta lokalnih i regionalnih vlasti i upućuje na svoje nedavno izrađeno mišljenje o toj temi;⁽⁵⁾ izražava žaljenje zbog toga što se u Godišnjem izvješću o praćenju provedbe Programa potpore strukturnim reformama za 2018. ne iznose podaci o korištenju tog programa od strane lokalnih i regionalnih vlasti;
20. dodaje da sami ciljevi održivog razvoja iziskuju aktivno sudjelovanje dionika, uključujući lokalne i regionalne vlasti. Stoga po isteku mandata dioničke platforme EU-a za ciljeve održivog razvoja treba definirati nove, jednako ambiciozne oblike sudjelovanja dionika u provedbi tih ciljeva, među ostalim i u okviru europskog semestra;

⁽³⁾ COM(2020) 14 final.

⁽⁴⁾ Mišljenje OR-a o Boljem upravljanju europskim semestrom: kodeks postupanja za uključivanje lokalnih i regionalnih vlasti. Izvjestitelj Rob Jonkman (NL/ECR). Usvojeno 11. svibnja 2017. (SL C 306, 15.9.2017., str. 24.).

⁽⁵⁾ Mišljenje OR-a o Poboľšanju administrativnog kapaciteta lokalnih i regionalnih vlasti radi jačanja ulaganja i strukturnih reformi u razdoblju 2021.–2027. Izvjestiteljica Manuela BORA (IT/PES). Usvojeno 4. prosinca 2019. (SL C 79, 10.3.2020., str. 25.).

21. nalaže predsjedniku da ovu rezoluciju proslijedi Europskoj komisiji, Europskom parlamentu, hrvatskom predsjedništvu Vijeća i predsjedniku Europskog vijeća.

Bruxelles, 12. veljače 2020.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Apostolos TZITZIKOSTAS

Rezolucija Europskog odbora regija o Konferenciji o budućnosti Europe

(2020/C 141/02)

EUROPSKI ODBOR REGIJA (OR)

Budući da:

- a) demokratski legitimitet Europske unije počiva na povjerenju građana u njihove predstavnike izabrane na europskoj, nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini;
- b) predstavnička demokracija temelj je europskog projekta; povećani odaziv birača na europskim izborima 2019. dokaz je velikog interesa građana da utječu na pitanja koja se tiču EU-a; sve razine vlasti trebaju odgovoriti na nove izazove i osmisliti nove načine uključivanja građana;
- c) svake godine u državama članicama EU-a održavaju se izbori na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini i prilika su za informiranje građana o načinu na koji europske politike utječu na sve razine upravljanja, čime pridonose jačanju vjerodostojnosti EU-a u očima građana;
- d) ključna uloga lokalnih i regionalnih vlasti odražava se u činjenici da su one odgovorne za polovinu svih javnih ulaganja, trećinu javnih rashoda i četvrtinu poreznih prihoda u EU-u;

Europski odbor regija (OR)

1. pozdravlja inicijativu Europske komisije, Europskog parlamenta i Vijeća za organiziranje konferencije o budućnosti Europe i raduje se što će doprinijeti postizanju konkretnih rezultata i poduzimanju mjera s konkretnim koristima za građane EU-a;
2. smatra da je ta konferencija prilika za utvrđivanje mjera potrebnih EU-u kako bi povećao svoju sposobnost postizanja rezultata i pospješio svoje demokratsko funkcioniranje u skladu s novim načelom aktivne supsidijarnosti;
3. naglašava da bi više od milijun izabranih lokalnih i regionalnih predstavnika diljem Unije trebalo uključiti u oblikovanje politika EU-a i povezivanje EU-a s njegovim građanima; kako bi se povećala vidljivost tog postupka, OR se obvezuje da će promicati rasprave o pitanjima koja se tiču EU-a u regionalnim parlamentima i općinskim vijećima;
4. pozdravlja predložene mjere za dopiranje do građana i naglašava važnost otvorenih i opsežnih tematskih rasprava; u potpunosti podržava ideju da bi važne elemente konferencije trebalo decentralizirati kako bi se izravno i aktivno uključila područja i stanovništvo izvan europskih i nacionalnih glavnih gradova. OR će u tu svrhu pružiti potporu svojim članovima u organizaciji lokalnih događanja o temama konferencije i osmisliti alate za prikupljanje rezultata i prijedloga s tih rasprava i njihovo dostavljanje konferenciji;
5. poziva da se centre Europe Direct uključi u konferenciju o budućnosti Europe i da ih se smatra regionalnim središtima sudjelovanja, s obzirom na njihovo područje djelovanja i njihovu glavnu zadaću upoznavanja europskih građana s europskim pitanjima općenito. Centri Europe Direct imaju veliko iskustvo u promicanju rasprava i stoga bi mogli biti ključni stup kojim bi se osiguralo da konferencija o budućnosti Europe bude široka i opsežna te da bude obogaćena različitim stajalištima;
6. naglašava da se u procesu konferencije moraju osigurati pluralizam i uključivost te u potpunosti podržava prijedlog Europskog parlamenta o dvostranom pristupu: plenarno zasjedanje konferencije na institucionalnoj razini s jedne, i skup građanskih „agora” sa srodnim decentraliziranim aktivnostima s druge strane, uz potrebu da se među njima osigura čvrsta veza; kako bi se potaknula dubinska rasprava, ustraje na tome da konferencija i povezane aktivnosti moraju odražavati raznolikost u Europi;
7. predlaže da se u konferenciju uključi doprinos koji proizlazi iz postojećih alata participativne demokracije na lokalnoj i regionalnoj razini kao nadopuna kanalima predstavničke demokracije. To, primjerice, obuhvaća dijaloge s građanima i forume koji su se pokazali uspješnima u više regija, čiji se sudionici biraju nasumično, a sastav im je uravnotežen; pritom se korisnom pokazala i kombinacija foruma građana i foruma stručnjaka;

8. smatra da EU i nakon završetka konferencije mora nastaviti izravno komunicirati sa svojim građanima, oslanjajući se na bogato iskustvo iz participativnih modela kako bi se uspostavio trajni strukturirani mehanizam za dijalog na lokalnoj razini. Taj trajni mehanizam mora se kombinirati s dijalozima o aktualnim pitanjima od interesa za razne ciljne skupine;
9. slaže se da posebnu pažnju treba posvetiti mladima i uključiti ih u konferenciju o budućnosti kako bi se naglasio budući smjer europskog projekta i ističe da se u svim prijedlozima konferencije u obzir moraju uzeti pitanja koja zabrinjavaju buduće generacije;
10. poziva na jasnu usredotočenost na ključne izazove s kojima se suočava Europska unija i na raspravu „odozdo prema gore” o temama konferencije, uključujući, među ostalim, izazove povezane s okolišem i klimatskim promjenama, socijalnu pravdu, održivi razvoj, digitalnu transformaciju, migracije, europsku zajednicu vrijednosti, gospodarstvo i zapošljavanje, teritorijalnu koheziju i promjene u politikama, procesima, institucijama i resursima EU-a, uključujući ulogu lokalne i regionalne demokracije te samouprave, koja je potrebna kako bi EU mogao odgovoriti na potrebe i očekivanja građana u kontekstu tih pitanja. Kako bi se na odgovarajući način proveli rezultati konferencije, ne bi trebalo isključiti mogućnost izmjene Ugovora EU-a;
11. podupire prijedlog iznesen u stajalištu Europskog parlamenta o konferenciji o budućnosti Europe (P9_TA-PROV (2020)0010) da se tijekom cijelog procesa konferencije održi više tematskih građanskih agora koje bi odražavale političke prioritete te da se one sastoje od najviše 200 do 300 građana, pri čemu bi najmanje tri građanina bila iz svake države članice, a njihov bi se broj izračunao u skladu s načelom degresivne proporcionalnosti. Nadalje podržava prijedlog Europskog parlamenta da građane koji će sudjelovati, u skladu s navedenim kriterijima, nasumično biraju neovisne institucije u državama članicama među svim građanima EU-a;
12. uvjeren je da je za mobilizaciju potpore građana europskoj integraciji i njihovo snažnije uključivanje u postupak donošenja odluka EU-a ključno da se tijekom konferencijskih rasprava naglasak stavi na daljnji razvoj koncepta europskog građanstva temeljenog na pravima pojedinca u europskom sustavu višerazinskog upravljanja;
13. izražava zabrinutost zbog dosad izraženih stavova Europske komisije i Vijeća ministara, u kojima nedostaje jasnoće i ambicioznosti u pogledu opsega i procesa održavanja konferencije o budućnosti Europe, a posebno u pogledu sudjelovanja lokalnih i regionalnih vlasti Europske unija i Odbora regija;
14. smatra da konferencija za jasan cilj mora postaviti osmišljavanje konkretnih zakonodavnih prijedloga ili izmjena ugovora EU-a o kojima bi se raspravljalo tijekom izborne kampanje za Europski parlament 2024. u svjetlu moguće buduće konvencije;
15. pozdravlja predloženi sastav plenarne skupštine konferencije koju čine zastupnici u Europskom parlamentu te predstavnici Europske komisije, vlada 27 država članica EU-a, nacionalnih parlamenata i Europskog odbora regija; traži da OR bude zastupljen s najmanje osam članova s punim pravom glasa; usto smatra da je potrebna ravnopravna zastupljenost drugih domova nacionalnih parlamenata jer se oni u mnogim državama članicama sastoje od predstavnika regionalnih vlasti;
16. poziva Upravljački odbor konferencije da osigura političku i institucionalnu ravnotežu među svim razinama upravljanja, uključujući jednog člana Europskog odbora regija kojem bi mogao pomagati član osoblja OR-a upućen u zajedničko tajništvo;
17. pozdravlja prijedlog da se u rasprave o budućnosti Europe također uključe lokalni i regionalni predstavnici zemalja kandidatkinja za članstvo u EU-u;
18. poziva Europski parlament, Vijeće i Komisiju da u svoju zajedničku izjavu uvrste načela navedena u ovoj rezoluciji i ujedno izražava namjeru da postane potpisnik te izjave;

19. nalaže svojem predsjedniku da ovu rezoluciju proslijedi predsjedniku Europskog parlamenta, predsjednici Europske komisije i predsjedniku Europskog vijeća te hrvatskom predsjedništvu Vijeća.

Bruxelles, 12. veljače 2020.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Apostolos TZITZIKOSTAS

Rezolucija Europskog odbora regija o Programu rada Europske komisije za 2020.

(2020/C 141/03)

EUROPSKI ODBOR REGIJA (OR)

uzimajući u obzir:

- Program rada Europske komisije za 2020. ⁽¹⁾;
 - Protokol o suradnji s Europskom komisijom iz veljače 2012.;
 - Rezoluciju OR-a „Prijedlozi Europskog odbora regija za novi zakonodavni mandat Europske unije” od 27. lipnja 2019.;
1. ponavlja da je potrebno uključiti lokalne i regionalne predstavnike i europske građane u oblikovanje i provedbu politika EU-a, osobito pravilnom primjenom aktivne supsidijarnosti i višerazinskog upravljanja;
 2. poziva na hitan dogovor o višegodišnjem financijskom okviru (VFO) kako bi se osiguralo pravovremeno pokretanje novih programa EU-a. Potiče Komisiju da usporedno s pregovorima s proračunskim tijelom donese plan za izvanredne situacije kojim bi se izbjegao prekid programa u slučaju kasnog donošenja VFO-a;
 3. ponovno odlučno poziva na to da budući VFO iznosi najmanje 1,3 % BND-a 27 država članica EU-a kako bi se osigurao proračun kojim se može odgovoriti na potrebe, očekivanja i pitanja koja zabrinjavaju građane EU-a, uključujući nove prioritete određene u Europskom zelenom planu;
 4. poziva Komisiju da pomno prati primjenu Kodeksa ponašanja za partnerstvo pri pripremi sporazuma o partnerstvu i programa za razdoblje 2021. – 2027. i zajamči da lokalna i regionalna tijela budu uključena kao punopravni partneri. U interesu učinkovitosti i legitimnosti, europskim semestrom trebalo bi se također upravljati u skladu s načelima partnerstva i višerazinskog upravljanja, pogotovo jer semestar pruža smjernice za programe kohezijske politike za razdoblje 2021. – 2027.;
 5. pozdravlja Komisijinu predanost provedbi ciljeva održivog razvoja njihovim uključivanjem u europski semestar, u skladu s preporukom OR-a, te u opći pristup koji se primjenjuje u Europskom zelenom planu;

Europski zeleni plan

6. poziva Komisiju da sustavno uključuje lokalne i regionalne vlasti u sve zakonodavstvo i inicijative Europskog zelenog plana, počevši od europskog klimatskog pakta. OR zauzvrat namjerava u potpunosti podržati provedbu Zelenog plana i pripremu klimatskog pakta putem koordiniranih i međusektorskih mjera i inicijativa kako bi se osiguralo da se on temelji na višerazinskom upravljanju i teritorijalnoj legitimnosti te da nijedna osoba ili regija ne bude zapostavljena;
7. ponovno poziva Komisiju da se pobrine za to da se europsko zakonodavstvo o klimi temelji na detaljnoj analizi njegovog učinka i prednosti te da bude popraćeno konkretnim planovima financiranja, uz jasnu naznaku uloge lokalnih i regionalnih tijela i jasan vremenski okvir za reviziju ciljeva za postizanje klimatske neutralnosti;
8. poziva Komisiju da u novu EU-ovu strategiju za prilagodbu uključi potrebnu potporu za lokalne i regionalne vlasti u provedbi politika prilagodbe;
9. poziva Komisiju da osigura da se prilikom ocjenjivanja konačnih nacionalnih energetske i klimatskih planova u lipnju 2020. u državama članicama organizira višerazinski dijalog o klimi i energiji i javno savjetovanje u koje će biti uključene i lokalne i regionalne vlasti. Obvezuje se na uspostavu foruma na kojem će lokalne i regionalne vlasti i dionici moći surađivati s Komisijom i državama članicama radi pružanja povratnih informacija o provedbi mjera i inicijativa povezanih sa Zelenim planom, kao i radi iznošenja sugestija u pogledu zakonodavnih prijedloga;

⁽¹⁾ COM(2020) 37 final

10. pozdravlja prijedlog o „zelenoj prisezi”, u koju bi OR trebao biti izričito uključen. Tom bi se inicijativom trebalo omogućiti a) uključivanje kriterija održivosti u sve politike, makroekonomske prioritete i financijske instrumente EU-a, kao i u europski semestar i višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2021. – 2027. kako bi se osigurala usklađenost cjelokupnog zakonodavstva s ciljevima Zelenog plana i b) utvrđivanje i uklanjanje prepreka i nedosljednosti u zakonodavstvu EU-a. OR će tom cilju doprinijeti inicijativama kao što je Mreža regionalnih središta;

11. poziva Komisiju da nastavi u potpunosti podupirati postojeće uspješne inicijative kao što su Sporazum gradonačelnika, plan EU-a za gradove, Čista energija za otoke EU-a i brojne druge regionalne, nacionalne i prekogranične inicijative;

12. pozdravlja napore Europske komisije da dekarbonizira energetski sektor putem strategije za pametnu integraciju sektora, vala obnove i obnovljive energije na moru. U tom kontekstu trebalo bi spriječiti ili ublažiti moguće negativne posljedice energetske obnove kako bi se zaštitili stanari, ranjivi potrošači i kućanstva kojima prijeti energetska siromaštvo. OR također ponavlja svoj poziv na uspostavu europskog programa za stanovanje. Takav proaktivan program, koji se nadovezuje na europsku građansku inicijativu „Housing for All”, trebao bi, među ostalim, obuhvaćati aspekte reforme državnih potpora, pitanje mehanizama regulacije najamnina i učinak istiskivanja koji na tržištu nekretnina uzrokuju digitalne platforme;

13. pozdravlja uključivanje prijedloga o ekologizaciji europskih gradova i povećanju biološke raznolikosti u urbanim područjima, uključujući novu inicijativu „Green City Accord”. Podržava pripremu ambiciozne strategije EU-a za biološku raznolikost za razdoblje nakon 2020. i stajalište EU-a na UN-ovoj 15. konferenciji stranaka Konvencije o biološkoj raznolikosti (CBD COP15), odnosno da se osigura da lokalne i regionalne vlasti budu službeno priznate kao ključni partneri u razvoju, provedbi i praćenju mjera potrebnih za zaustavljanje gubitka biološke raznolikosti i degradacije usluga ekosustava;

14. pozdravlja pripremu novog akcijskog plana za kružno gospodarstvo koji mora biti ambiciozan, vremenski ograničen i utemeljen na znanosti, pri čemu prevencija treba biti glavni prioritet, u skladu s EU-ovom hijerarhijom otpada. U tom kontekstu sa zanimanjem iščekuje zakonodavni prijedlog usmjeren na osnaživanje potrošača za zelenu tranziciju;

15. skreće pozornost na potrebu za rješavanjem svih međusobno povezanih izazova u nastojanju da se stvori netoksični okoliš te se raduje suradnji u izradi „Akcijskog plana za nultu stopu onečišćenja zraka, vode i tla”, čije je donošenje predviđeno za 2021.;

16. pozdravlja Komisijinu predanost razvoju nove dugoročne vizije za ruralna područja te se pridružuje pozivu Europskog parlamenta ⁽²⁾ na izradu programa EU-a za ruralna područja i na uravnotežen i cjelovit pristup europskom teritorijalnom razvoju kako bi se potrebe ruralnih područja uključile u sve relevantne europske politike, kao što je navedeno u Deklaraciji o ruralnom razvoju donesenoj u Corku;

17. ističe činjenicu da lokalne i regionalne vlasti imaju važnu ulogu u provedbi budućeg ZPP-a i u već najavljenoj strategiji „od polja do stola”, i to, među ostalim, ekologizacijom javne nabave, promicanjem zdrave prehrane, podizanjem svijesti o rasipanju hrane i provedbom konkretnih mjera na terenu. OR smatra da je strategija „od polja do stola” jedinstvena prilika za povećanje usklađenosti politika i poticanje prijelaza na održivije prehrambene sustave te za jačanje ekološke dimenzije ZPP-a. U okviru te strategije trebalo bi akcijskim planom utvrditi kvantificirane ciljeve za smanjenje kemijskih pesticida za barem 30 % do 2027. i sintetičkih dušičnih gnojiva, kao i za povećanje količine površina koje se koriste za ekološku poljoprivredu, povećanje potrošnje voća i povrća te smanjenje stope pretilosti u EU-u;

18. poziva Europsku komisiju da ojača informiranje potrošača uz pomoć usklađenih europskih ekoloških oznaka i zajedničkih standarda kako bi se potaknuo prijelaz na održivu potrošnju olakšavanjem ekološke kupovine i poticanjem poduzeća na razvoj i poboljšanje održivosti. Poziva na uspostavu europskog sustava nutritivnog označavanja hrane kojim bi se potrošačima olakšao odabir zdravijih proizvoda;

⁽²⁾ Rezolucija EP-a od 3. listopada 2018. o rješavanju posebnih potreba u ruralnim, planinskim i udaljenim područjima.

19. poziva Komisiju na izradu akcijskog plana za promicanje pastoralizma u EU-u;
20. poziva na donošenje cjelovitog strateškog programa za sve europske pomorske sektore kako bi se poduprla dekarbonizacija pomorskih industrijskih sektora i održiv pristup ribarstvu i proizvodnji hrane te kako bi se očuvala konkurentna prednost europskih pomorskih regija;
21. smatra da bi obalne zajednice trebalo uključiti u oblikovanje politika za održivo upravljanje oceanskim resursima kako bi se odgovorilo na globalne izazove na lokalnoj razini;
22. poziva na ažuriranje strategije EU-a za šume za razdoblje nakon 2020. kako bi se na razini EU-a zajamčila koordinacija politika koje utječu na šumarstvo te kako bi se postavio temelj za akcijski plan EU-a o krčenju i degradaciji šuma radi smanjenja utjecaja potrošnje proizvoda i sirovina na okoliš u EU-u;
23. podržava europski plan za borbu protiv raka i naglašava da se prevencija, dijagnoza i liječenje obično provode u lokalnim zajednicama pacijenata, zbog čega je za uspjeh te inicijative značajna uključenost lokalnih i regionalnih vlasti;
24. očekuje da će se novom farmaceutskom strategijom za Europu poboljšati dostupnost i cjenovna pristupačnost lijekova u svim regijama EU-a, da će se pacijentima nuditi inovacije i da će se jačati vodeći položaj Europe u tom sektoru;
25. poziva Europsku komisiju da pojača suradnju u području bolesti koje se mogu spriječiti cijepljenjem i da uključi lokalne i regionalne vlasti u pripreme za prijedlog Komisije o zajedničkoj iskaznici/putovnici cijepljenja za građane EU-a;
26. ponavlja svoj poziv da se u cjelokupnom zakonodavstvu EU-a primjenjuje načelo prema kojem „ne postoji sigurna razina izloženosti” endokrinim disruptorima te zahtijeva zabranu bisfenola i ftalata u svim materijalima koji dolaze u dodir s hranom;
27. poziva Komisiju da uvrsti otpornost na katastrofe među ključne aspekte održivog razvoja te da osigura da se to uzme u obzir u budućim fondovima i projektima EU-a te da se poveća kapacitet lokalnih i regionalnih vlasti u smanjenju rizika od katastrofa, pripravnosti za katastrofe i upravljanju u slučaju katastrofe;
28. poziva Komisiju da, u skladu s europskom građanskom inicijativom „FairOsene”, predstavi prijedlog za revidirano oporezivanje energije kojim bi se ukinule subvencije za fosilna goriva, zajamčili održivi jednaki uvjeti za različita prijevozna sredstva i omogućili niži porezi na obnovljivu energiju, čime bi potonja postala jeftinija od fosilnih goriva, te potiče Vijeće da brzo donese predloženo zakonodavstvo o porezu na dodanu vrijednost (PDV) kako bi se države članice mogle u većoj mjeri ciljano koristiti stopama PDV-a u skladu s većim ekološkim ambicijama;
29. naglašava da je potrebno izbjeći nepošteno tržišno natjecanje iz trećih zemalja koje imaju niže ambicije u području klime. Duboko žali zbog toga što se namjera Komisije da predloži mehanizam za graničnu pristojbu za ugljik za odabrane sektore ne spominje u njezinu Programu rada;
30. pozdravlja ambiciju Komisijinog Plana ulaganja za održivu Europu da se u sljedećem desetljeću mobiliziraju ulaganja u vrijednosti od 1 bilijuna EUR. Međutim, žali zbog toga što se čini da je sam plan manje ambiciozan u praksi jer se uglavnom sastoji od preoblikovanih već postojećih i prethodno planiranih mjera i jer nedostaju dodatna sredstva;
31. pozdravlja namjeru Komisije da kao rezultat tekuće revizije pravila i smjernica o državnim potporama osigura veću fleksibilnost za pravednu tranziciju u regijama i za ulaganja u održivost;
32. ističe ključnu ulogu kohezijske politike kao glavnog financijskog instrumenta u proračunu EU-a za postizanje ciljeva Zelenog plana. Posebnu pozornost trebalo bi posvetiti i osiguravanju komplementarnosti i dosljednosti novog Fonda za pravednu tranziciju s drugim fondovima. U tom pogledu potvrđuje da će Savez za koheziju i dalje pratiti usvajanje i provedbu inicijativa kohezijske politike i postupka izrade programa;
33. pozdravlja namjeru Komisije da predstavi strategiju za održivu i pametnu mobilnost radi modernizacije i ekologizacije prometnog sektora; naglašava da bi financiranje prometne infrastrukture i istraživanja trebalo biti povezano s čimbenicima održivosti. Potvrđuje svoju spremnost na suradnju s relevantnim službama Komisije radi osmišljavanja praktičnih rješenja za poticanje i olakšavanje dekarbonizacije mobilnosti u urbanim i ruralnim područjima Unije;

34. poziva Komisiju da pojednostavi cjelokupni sustav upravljanja kohezijskom politikom na svim razinama vlasti kako bi se smanjilo administrativno opterećenje za upravljačka tijela i korisnike u cilju poboljšanja dostupnosti i učinkovitosti financiranja. Nadalje, poziva Komisiju da usvoji dodatni skup pokazatelja, kao što je indeks društvenog napretka, kako bi se dopunili pokazatelji BDP-a i time bolje odrazio stvarni socioekonomski razvoj regija i postigla pravednija raspodjela sredstava kohezijske politike. Ističe da je važno povećati vidljivost rezultata projekata koje financira EU kako bi se bolje prikazala korist koju oni donose u svakodnevnom životu Europljana;

Provedba digitalne tranzicije

35. skreće pozornost na teritorijalne aspekte jedinstvenog tržišta i na nužnost promicanja digitalne kohezije. Stoga smatra da se uspostavljanjem mreže digitalnoinovacijskih centara osigurava odgovarajuća pokrivenost svih regija;

36. smatra da je potrebno temeljito ažurirati postojeći regulatorni okvir EU-a koji se primjenjuje na ekonomiju suradnje ili ekonomiju platformi. OR posebno očekuje da će se „Aktom o digitalnim uslugama” pokušati riješiti ključno pitanje statusa platformi i pristupa podacima te utvrditi kriteriji od općeg interesa;

37. sa zanimanjem iščekuje pokretanje lokalnog/regionalnog indeksa digitalnog gospodarstva i društva (DESI) u trećem tromjesečju 2020.;

38. naglašava da je potrebno odrediti potrebna buduća ulaganja uz pomoć kojih se želi razviti širokopojasna mreža na lokalnoj i regionalnoj razini te predlaže da se u suradnji s Europskom komisijom i Europskom investicijskom bankom razrade nove mogućnosti financiranja i sustavi poticaja za infrastrukturu IKT-a u područjima u nepovoljnom položaju;

39. podržava provedbu i ažuriranje europskog programa vještina i ažuriranje Akcijskog plana za digitalno obrazovanje;

40. poziva Europsku komisiju da preispita regulatorni okvir Europske unije za umjetnu inteligenciju kao važan aspekt istraživanja i inovacija te okvir za javne usluge. U okviru tog preispitivanja trebalo bi primijeniti antropocentrični pristup razvoju tehnologije i zajamčiti poštovanje europskih vrijednosti i načela, uz osiguravanje toga da Europljani u potpunosti zadrže kontrolu nad svojim osobnim podacima;

41. pozdravlja naglasak stavljen na jačanje kibersigurnosti i traži od Komisije da u sva svoja razmatranja uključi sustave kojima upravljaju lokalne i regionalne vlasti;

42. smatra da je nužna sveobuhvatna, dugoročna strategija za europsku industriju. Tom se strategijom mora podupirati digitalna tranzicija, omogućiti svim sektorima da pruže svoj puni doprinos stvaranju klimatski neutralnog i kružnog gospodarstva te dodatno razvijati lokalizirani pristup usmjeren na jačanje i povezivanje regionalnih ekosustava;

43. sa zanimanjem iščekuje izvješće o preprekama jedinstvenom tržištu od kojeg očekuje jasan i sveobuhvatan pregled najvećih prepreka koje europskim poduzećima, naročito MSP-ovima, i građanima onemogućuju da u potpunosti iskoriste potencijal jedinstvenog tržišta. Nadalje, poziva Komisiju da predloži mjere za uklanjanje prepreka koje će se popisati te da pojednostavi cjelokupni regulatorni okvir EU-a. Ističe veliku ulogu pametne specijalizacije u povezivanju ključnih zadaća EU-a (kao što su prilagodba klimatskim promjenama i industrijska tranzicija) s lokalnim i regionalnim inovacijskim ekosustavima te predlaže blisku suradnju između OR-a, Komisije i Zajedničkog istraživačkog centra (JRC) u cilju dodatnog jačanja tog koncepta;

44. smatra da bi se istraživačkim i inovacijskim aktivnostima, koje se podupiru znatnim sredstvima programa Obzor Europa i brojnim nacionalnim instrumentima financiranja, također trebalo osigurati da nijedna regija ili grad ne budu zapostavljeni te da se odljev talenta i ulaganja s visokom dodanom vrijednošću iz europskih perifernih regija u velike gradove i etablirane industrijske regije ne nastavi u nedavno zabilježenim razmjerima;

Socijalne i gospodarske reforme

45. podržava opći cilj snažne socijalne Europe za pravedne tranzicije i namjerava doprinijeti potpunoj teritorijalnoj provedbi europskog stupa socijalnih prava te promicati pristojna radna mjesta za sve, koja predstavljaju osnovni temelj pravednog i održivog socioekonomskog razvoja, uključujući i najavljene prijedloge o reguliranju rada putem platformi, uspostavi minimalne plaće, planiranju sustava reosiguranja naknada za nezaposlene, podupiranjima prekvalifikacije, jačanju Garancije za mlade i uvođenju Garancije za djecu;

46. poziva Komisiju da poduzme daljnje korake u vezi sa zaključcima finskog predsjedništva o „ekonomiji dobrobiti” u kojoj se na dobrobit građana gleda i kao na suštinsko dobro i kao na čimbenik od presudne važnosti za makroekonomski rast i napredak;
47. pozdravlja činjenicu da je Komisija u europski pregled socijalnih pokazatelja uključila regionalnu dimenziju te traži da se na tom polju ubuduće ulažu veći naponi kroz veću suradnju s državama članicama;
48. poziva na donošenje akcijskog plana za socijalnu ekonomiju, u kojem bi se, među ostalim, predložila međusektorska pravna definicija socijalnog poduzeća i predvidio europski statut za socijalna i solidarna poduzeća;
49. pozdravlja komunikaciju Komisije i otvaranje javnog savjetovanja o reviziji okvira gospodarskog upravljanja, uključujući i Pakt o stabilnosti i rastu. Ta revizija gospodarskog upravljanja u EU-u pruža prijeko potrebnu priliku za poboljšanje fiskalnih pravila EU-a uvođenjem zlatnog pravila za održiva ulaganja, uključujući sredstva izdvojena u okviru strukturnih i investicijskih fondova potrebna za provedbu Zelenog plana;
50. poziva Komisiju da u okviru Programa potpore strukturnim reformama i predstojećeg Programa potpore reformama prednost da izgradnji kapaciteta lokalnih i regionalnih vlasti, kako je zatraženo u mišljenju OR-a od 4. prosinca 2019. ⁽³⁾;
51. naglašava potrebu za nastavkom rada na produbljivanju ekonomske i monetarne unije, posebno dovršenjem bankovne unije i izdvajanjem dostatnih proračunskih sredstava za proračunski instrument za konvergenciju i konkurentnost, kao i postizanjem napretka u pogledu europskog sustava reosiguranja naknada za nezaposlenost;
52. ponovno poziva na novu komunikaciju o održivom turizmu u Europi;

Snažnija Europa u svijetu

53. pozdravlja namjeru Komisije da pokrene opsežnu inicijativu za reformu WTO-a nakon sljedeće ministarske konferencije WTO-a u lipnju 2020. Naglašava da je to još važnije s obzirom na međunarodne trendove koji idu prema povećanom protekcionizmu i državnim potporama za međunarodna trgovačka društva. Stoga također pozdravlja predloženu Bijelu knjigu o instrumentu za strane subvencije;
54. izražava zabrinutost zbog toga što se u nacrtu privremenog izvješća o procjeni učinka trgovinskog sporazuma s Mercosurom na održivost navodi da će proizvodni i uslužni sektor u EU-u imati najviše koristi od tog sporazuma, ali i priznaje da će poljoprivreda i ruralna područja u EU-u biti najviše pogođeni očekivanim negativnim učincima;
55. naglašava da lokalne i regionalne vlasti doprinose jačanju dobrog upravljanja i lokalne demokracije u susjedstvu EU-a te poziva Komisiju da poveća paket financijske pomoći za lokalne i regionalne vlasti u partnerskim zemljama, posebno za inicijative za izgradnju kapaciteta za uzajamnu suradnju, u skladu sa zaključcima evaluacije potpore EU-a lokalnim i regionalnim vlastima u regijama zemalja proširenja i susjedstva (2010. – 2018.);
56. pozdravlja najavljeni akcijski plan o rodnoj ravnopravnosti i osnaživanju žena u vanjskim odnosima te je zadovoljan što doprinosi njegovim ciljevima kroz rad Euro-mediteranske skupštine lokalnih i regionalnih vlasti (ARLEM) na osnaživanju žena;
57. potiče Komisiju i države članice da podupiru prekograničnu suradnju između regionalnih i lokalnih vlasti Europske unije i partnerskih zemalja, koja se među ostalim ostvaruje u vidu europskih grupacija za teritorijalnu suradnju (EGTS) i europskih makroregionalnih strategija;
58. smatra da proces proširenja mora i dalje biti jedan od prioriteta EU-a te da bi regionalne i lokalne vlasti u zemljama proširenja trebalo još više uključiti u pripreme za pristupanje. Ta bi pitanja trebalo uzeti u obzir prilikom preispitivanja metodologije pregovora o pristupanju. OR putem aktivnosti svojih zajedničkih savjetodavnih odbora namjerava pomoći zemljama kandidatkinjama da se prije pristupanja bolje uključe u najvažnije politike EU-a;

⁽³⁾ <https://webapi2016.cor.europa.eu/v1/documents/cor-2019-02043-00-01-ac-tra-hr.docx/content>

59. slaže se da je, imajući u vidu savjetovanje o njegovoj budućnosti, potrebno ojačati Istočno partnerstvo te će ostati predan promicanju njegovih ciljeva i izvan glavnih gradova, kao i na razini upravljanja najbližoj građanima;

60. naglašava važnost lokalnih i regionalnih aktera i njihovih inicijativa za decentraliziranu suradnju u ostvarivanju Programa održivog razvoja do 2030. i ciljeva održivog razvoja. Poziva Europsku komisiju da kontinuirano podupire te inicijative i poveća njihovu prepoznatljivost;

61. izražava žaljenje zbog toga što se u Programu rada za 2020. ne spominje južno susjedstvo. Naglašava da se ove godine obilježava 25. godišnjica Deklaracije iz Barcelone i Europsku komisiju poziva da iskoristi tu jedinstvenu priliku za predlaganje ažuriranog programa EU-a za južno susjedstvo usmjerenog na inovativnu, međukulturnu i uključivu regiju mediteranske zajednice kako bi se ona mogla suočiti s novim izazovima koji se mogu očekivati u razdoblju do 2030.;

62. ponavlja da je potrebno ojačati platforme za e-učenje, povećati dostupnost otvorenih internetskih tečajeva u području civilne zaštite te promicati umrežavanje znanja i vještina. U tom kontekstu odlučno podupire uspostavu i uvođenje Europske mreže znanja u području civilne zaštite;

Europske vrijednosti

63. poziva Europsku komisiju da ojača postojeće instrumente EU-a za praćenje i zaštitu vladavine prava te da, kad je to moguće, uvede jedinstveni horizontalni mehanizam praćenja vladavine prava, demokracije i temeljnih prava. Taj bi se mehanizam trebao temeljiti na što većem broju što različitijih izvora, uključujući lokalne i regionalne vlasti, organizirano civilno društvo i pojedince;

64. potiče Komisiju da nastavi podupirati razmjenu najboljih praksi i iskustava među različitim razinama upravljanja u borbi protiv populizma i ekstremizma, kao i promicanje kulture ljudskih prava, uz osiguravanje sredstava, stručnog znanja i praktičnih smjernica za nacionalne, regionalne i lokalne vlasti radi zaštite naših demokratskih sustava;

65. sa zanimanjem iščekuje inicijativu o novom paktu o migracijama i azilu te ističe hitnu potrebu za sveobuhvatnim pristupom u politici migracija, integracije i azila utemeljenoj na načelu solidarnosti i poštovanja temeljnih ljudskih prava. Istodobno bi Europska unija trebala nastaviti ulagati napore u zaštitu vanjskih granica EU-a kako bi se spriječile nezakonite migracije i suzbila trgovina ljudima;

66. podržava predstavljanje novog akcijskog plana za integraciju i uključivanje te naglašava temeljnu ulogu lokalnih i regionalnih vlasti u olakšavanju integracije. Pozdravlja novije postupno povećanje potpore Europske komisije koja je izravno dostupna lokalnim vlastima, a ujedno poziva na povećanje te potpore te na izravnije i pojednostavljeno financiranje lokalnih i regionalnih vlasti za prihvat i integraciju zakonitih migranata i izbjeglica. Obvezuje se na još veću suradnju između OR-a, Europske komisije i ostalih partnera u inicijativi i mreži „Gradovi i regije za integraciju“;

67. pozdravlja namjeru Europske komisije da blisko surađuje s regionalnim i nacionalnim tijelima na ostvarivanju europskog prostora obrazovanja do 2025., podržava cilj stvaranja prostora bez granica za učenje, studiranje i istraživanje te naglašava potrebu za poticanjem kruženja mozgova i povratne migracije;

68. ističe da se Novom europskom agendom za kulturu dopunjuje i jača europski identitet, koji je komplementaran nacionalnom i regionalnom identitetu, uvažavanjem europske kulturne i jezične raznolikosti, čime se osnažuje europski kulturni i kreativni sektor i njegov odnos s partnerima izvan Europe. OR također potiče Europsku komisiju da podrži inicijativu Unesco-a o baštini i EU-u u okviru koje se svjetska baština želi iskoristiti za jačanje gospodarske i socijalne održivosti ruralnih područja u Europi;

69. pozdravlja dugo očekivanu Novu sigurnosnu strategiju i direktivu o zaštiti kritične infrastrukture te poziva na uključivanje svih inicijativa i strategija koje provode lokalne i regionalne vlasti u području civilne zaštite;

Jačanje europske demokracije

70. pozdravlja činjenicu da je Europska komisija uvažila ulogu podnacionalnih razina vlasti u demokratskom sustavu Unije. OR ponovno potvrđuje odlučnost europskih regija i gradova da kao punopravni partneri sudjeluju u europskoj demokraciji i donošenju odluka te doprinose primjeni načela višerazinskog upravljanja, aktivne supsidijarnosti i proporcionalnosti;

71. pozdravlja predstojeću Konferenciju o budućnosti Europe. Ističe da će aktivno sudjelovanje OR-a u upravljačkim tijelima i plenarnoj skupštini konferencije tom procesu osigurati dodanu vrijednost jer će lokalnim i regionalnim vlastima i građanima omogućiti da se uključe u svrsishodan dijalog s EU-om, što bi trebalo dovesti do konkretnih prijedloga za poboljšanje učinkovitosti i demokratskog funkcioniranja EU-a;
72. pozdravlja predanost Europske komisije transparentnoj i učinkovitoj provedbi politika te osiguravanju da one donose konkretnu korist, izbjegavajući pritom prekomjerno administrativno opterećenje. Ponavlja svoju opću podršku agendi za bolju regulativu i očekuje da se načelo „jedan za jedan” neće primjenjivati bez razmišljanja. OR se raduje produbljivanju suradnje s Europskom komisijom putem svoje mreže regionalnih središta za ocjenu provedbe politika EU-a na terenu;
73. skreće pozornost na važnost prominentne koordinacijske uloge Europske komisije u provedbi Plana EU-a za gradove. OR smatra da je ažurirana Povelja iz Leipziga daljnji korak prema povezivanju Plana EU-a za gradove s agendom za bolju regulativu Europske komisije i Zelenim planom;
74. poziva na izradu sveobuhvatne europske strategije za demografske promjene kojoj OR namjerava doprinijeti analizom učinka demografskih promjena na različite skupine građana i na regije;
75. pozdravlja stvaranje portfelja povjerenika za ravnopravnost. OR podsjeća na to da lokalne i regionalne vlasti imaju ključnu ulogu u reguliranju pitanja povezanih s rodnom ravnopravnošću: jednake plaće za jednak rad, jednaka raspodjela obveza za skrb o bližnjima, odgovarajuća naknada za roditeljski dopust i dopust za pružatelja skrbi, smanjenje razlike u plaći i mirovini, okončanje nasilja nad ženama i rodno osviještena izrada proračuna. Poziva na to da se u navedenim područjima poduzmu konkretne mjere kao način osnaživanja žena, i to počevši od lokalne i regionalne razine;
76. svojem predsjedniku nalaže da ovu Rezoluciju proslijedi Europskoj komisiji, Europskom parlamentu, hrvatskom i njemačkom predsjedništvu Vijeća EU-a i predsjedniku Europskog vijeća.

Bruxelles, 12. veljače 2020.

*Predsjednik
Europskog odbora regija*
Apostolos TZITZIKOSTAS

MIŠLJENJA

ODBOR REGIJA

138. PLENARNO ZASJEDANJE OR-a, 11.2.2020.–12.2.2020.

Mišljenje Europskog odbora regija – Jačanje vladavine prava u Uniji – Nacrt za djelovanje

(2020/C 141/04)

Izvjestitelj:	Franco IACOP (IT/PES), član Regionalnog vijeća Regije Furlanija – Julijska krajina
Referentni dokument/i:	Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Jačanje vladavine prava u Uniji – Nacrt za djelovanje – COM(2019) 343 final

PREPORUKE O POLITIKAMA

EUROPSKI ODBOR REGIJA

Opće napomene

1. pozdravlja prijedlog Komisije kojim se prepoznaje i vrednuje vladavina prava kao preduvjet postupka europskih integracija i kao temeljna vrijednost Unije koja je potvrđena Ugovorima i zajednička ustavnoj tradiciji država članica; ističe da inicijative koje je Komisija navela za promicanje načela vladavine prava, za sprečavanje mogućih kršenja tih načela i za razmjeran odgovor u slučaju njihova nepoštovanja pozitivno nadopunjuju postojeći sustav;
2. slaže se da je nadzor nad poštovanjem vladavine prava, iako je to ponajprije dužnost pojedinačnih država članica, odgovornost koju dijele države članice i Unija; članak 2. UEU-a predstavlja pravni temelj za institucije Europske unije u pogledu provedbe tog nadzora;
3. nadalje ističe da važnu ulogu u jačanju vladavine prava imaju civilno društvo i regionalne i lokalne vlasti koje predstavljaju temeljnu razinu demokratskog legitimiteta i trebale bi neprestano promicati kulturu vladavine prava i pratiti poštovanje načela koja su s tim povezana. Lokalne i regionalne vlasti mogu pridonijeti aktivnostima širenja informacija koje predlaže Komisija i ujedno služiti kao izvori informacija potrebnih za praćenje koje ona namjerava provesti; OR može olakšati i koordinirati napore koje lokalne i regionalne vlasti poduzimaju za jačanje vladavine prava, primjerice tako što će ih poticati na postizanje međustranačkih dogovora o aspektima lokalne demokracije koji se smatraju neupitnima i koje će u slučaju njihove ugroženosti braniti svi zajedno;
4. ističe da je poštovanje vladavine prava potrebno zajamčiti u interesu svake osobe jer je riječ o preduvjetu za ostvarivanje temeljnih prava i sloboda koji se poretkom Unije dodjeljuju pojedincima; jačanje vladavine prava u državama članicama znači jačanje prava zajamčenih svakoj osobi;
5. uvjeren je da je za cjelovit sustav zaštite vladavine prava potreban nadzor nad državama članicama, ali i praćenje institucija Unije; stoga smatra da je u sustav nadzora nad poštovanjem vladavine prava koji je uspostavila Unija potrebno ugraditi vanjske mehanizme. Iako je svjestan pravnih poteškoća koje treba prevladati, OR pozdravlja namjeru Komisije da ponovno pokrene postupak pristupanja Unije Europskoj konvenciji o ljudskim pravima, kako je propisano člankom 6. stavkom 2. UEU-a;

6. pozdravlja činjenicu da su u komunikaciji navedene precizne smjernice elemenata koji obilježavaju vladavinu prava, kao što su neovisnost pravosuđa, zaštita temeljnih prava, postojanje aktivnog civilnog društva i medijski pluralizam. Riječ je o ključnim elementima kojima se jamči uzajamno povjerenje među državama članicama, pravilno funkcioniranje Unije, lojalna suradnja između Unije i država članica te, ponajprije, potpuno poštovanje prava koja građani ostvaruju iz pravnog sustava Europske unije;

7. ističe da su poštovanje vladavine prava, jamčenje temeljnih prava i poštovanje načela demokracije usko povezani elementi koji su međusobno ovisni te se moraju poštovati, štiti i osnaživati na svim razinama vlasti: OR stoga poziva Komisiju da zajamči da se mehanizmima za zaštitu vladavine prava, osobito sustavom godišnjeg praćenja, uzima u obzir rizik od kršenja temeljnih prava i odstupanja od demokratskih načela u državama članicama na svim razinama vlasti;

8. podsjeća Komisiju da prilikom ocjenjivanja poštovanja načela vladavine prava u državama članicama u obzir treba uzeti i posebnosti i pravne tradicije nacionalnih pravnih sustava;

9. podsjeća da građani EU-a imaju pravo obratiti se sudovima koji moraju biti neovisni te se takvima smatrati. Ne dovodeći u pitanje nadležnosti država članica da reguliraju organizaciju i funkcioniranje pravosuđa, standardi učinkovitosti državnih sustava sudova i jamstva neovisnosti sudaca koji primjenjuju pravo Unije moraju biti jednaki; OR poziva Komisiju da i dalje provodi stalni nadzor zbog mogućeg kršenja neovisnosti pravosuđa;

10. ističe da je potrebno zajamčiti da sve države članice EU-a podliježu istoj razini nadzora, a da pritom ne bude razlika na temelju dodatnih kriterija;

11. naglašava da su sloboda medija i medijski pluralizam ključni elementi vladavine prava; stoga poziva Komisiju da provodi kontinuirani nadzor zbog mogućeg uplitanja tijela javne vlasti u medije i da u slučaju kršenja slobode informiranja intervenira koristeći alate utvrđene u Ugovorima;

12. napominje da je neovisno i profesionalno novinarstvo ugroženo jer digitalne platforme prisvajaju novinski sadržaj bez naknade, kao i zbog tendencije da se na društvenim medijima pretražuju informacije i vijesti koje, međutim, nisu provjerene i u mnogim slučajevima nisu potkrijepljene povratnim informacijama ili su potpuno neutemeljene i namještene;

13. stoga podsjeća na potrebu za sprečavanjem deprofesionalizacije novinarstva, financijskim podržavanjem kvalitetnih neovisnih medija, poticanjem istraživačkog novinarstva i pružanjem zaštite onima koji u njemu rade te promicanjem sustava za potvrđivanje istinitosti informacija sadržanih u vijestima objavljenim na internetskim platformama. OR predlaže da se poboljša i jača iskustvo praćenja koje je Komisija već pokrenula;

14. ističe da ozbiljne prijetnje vladavini prava mogu prouzročiti državna tijela, ali i veliki privatni gospodarski subjekti koji su aktivni u medijima i digitalnom gospodarstvu. Komisija ne može zanemariti prijetnje medijskom pluralizmu, pravu na točne i provjerene informacije, kao i slobodnom korištenju glasačkim pravom koje digitalno gospodarstvo može proizvesti. Poseban odjeljak godišnjeg izvješća koje predlaže Komisija mogao bi biti posvećen rizicima od kršenja koja čine nedržavni subjekti.

Poziv na razmatranje rezolucije OR-a od 22. i 23. ožujka 2017.

15. poziva Komisiju da, pri provedbi svojih prijedloga, u najvećoj mogućoj mjeri uzme u obzir kriterije koje je Odbor naveo u svojoj rezoluciji od 22. i 23. ožujka 2017. „Vladavina prava u EU-u iz lokalne i regionalne perspektive”;

16. ističe da su za poštovanje načela vladavine prava potrebne učinkovita borba protiv korupcije te ispravna i transparentna uporaba sredstava Unije; prijevare u upravljanju tim financijskim sredstvima moraju se brzo prijaviti pravosudnim tijelima i strogo kažnjavati na svim razinama;

17. pozdravlja činjenicu da se načela vladavine prava mogu ojačati uvjetovanjem isplate sredstava Unije potpunim poštovanjem tih načela;

18. ističe da je važno izbjeći da se mehanizmi nadzora nad poštovanjem vladavine prava doživljavaju kao sankcija državnim, regionalnim i lokalnim zajednicama i da dovedu u pitanje osjećaj pripadnosti tih zajednica zajedničkom europskom domu;

19. u tom pogledu napominje da bi smanjenje sredstava koja Unija izdvaja za lokalne i regionalne vlasti moglo predstavljati sankciju koja se izriče na razinama upravljanja koje nisu odgovorne za kršenja načela vladavine prava na koja ukazuje Komisija. Nadalje, korisnici i, općenitije, građani uključenih zajednica pretpostavljeno smanjenje sredstava mogli bi shvatiti kao neopravdanu sankciju jer ona nije povezana s konkretnim kršenjima u realizaciji financiranih projekata. Te bi mjere stoga mogle pridonijeti osjećaju neprijateljstva prema institucijama Europske unije;

20. stoga smatra da bi uvjetovanost sredstava trebala biti rješenje koje će se primjenjivati samo u slučaju ozbiljnih i sustavnih kršenja; u slučajevima kad bi se ta mjera trebala donijeti, javnost uključenih zajednica mora imati jasnu predodžbu o ozbiljnoj odgovornosti tijela koja su prouzročila smanjenje financiranja;

21. međutim, daje prednost mehanizmima političkog dijaloga i praćenja koji države članice stavljaju u jednak položaj i omogućavaju sprečavanje kršenja vladavine prava.

Procjene sustava godišnjeg praćenja poštovanja vladavine prava

22. podsjeća na to da je načelo jednakog postupanja prema svim državama članicama preduvjet cjelokupnog postupka europskih integracija; u tom kontekstu, OR pozdravlja prijedlog za uspostavu sustava godišnjeg praćenja koji bi obuhvaćao sve države članice;

23. ističe da praćenje koje se provodi nad svim državama članicama jasno pokazuje da je cilj Unije očuvati zajedničke vrijednosti, a ne osporavati modele organizacije državnih institucija koje su pojedine države članice uspostavile pri izvršavanju svojih nadležnosti; nadalje, unakrsni nadzor pokazuje da se u svakoj državi članici mogu javiti manje ili više značajna odstupanja od načela vladavine prava;

24. naglašava važnost jamčenja odgovarajućeg sudjelovanja država članica u uspostavi sustava praćenja vladavine prava i samog postupka praćenja;

25. ustraje na tome da provedba sustava godišnjeg praćenja treba biti među prioritetima nove Komisije. OR stoga poziva Komisiju da odmah poduzme mjere i osigura potrebne financijske i ljudske resurse; države članice jednakom brzinom trebaju uspostaviti svoje kontaktne točke u čijem bi radu trebale sudjelovati i lokalne i regionalne vlasti te civilno društvo;

26. ističe važnost objektivnih i transparentnih parametara za ispravnu provedbu praćenja; sudska praksa Suda ima središnju ulogu u izradi tih parametara. OR predlaže razvoj modela koji se primjenjuju za pregled stanja u pravosuđu, uporabu i konkretiziranje popisa kriterija za vladavinu prava Venecijanske komisije i, općenito, oslanjanje na iskustvo koje su stekla tijela Vijeća Europe;

27. u skladu s navodima Europskog parlamenta u rezoluciji od 25. listopada 2016., OR ustraje na mogućnosti koordinacije i, kad je to moguće, integracije alata za procjenu koji su već predviđeni na razini Unije u području vladavine prava, demokracije i temeljnih prava u jedinstven mehanizam praćenja;

28. smatra izrazito važnim da se praćenje temelji na sustavu za prijavljivanje mogućih kršenja koji bi bio otvoren za doprinose što većeg broja relevantnih izvora, uključujući lokalne i regionalne vlasti, akademsku zajednicu, ali i pojedince i organizirano civilno društvo;

29. slaže se da Komisija treba usmjeravati sustav praćenja; međutim, postavlja pitanje u pogledu uloge koju bi Agencija EU-a za temeljna prava mogla i trebala imati u kontekstu godišnjeg praćenja. Odbor poziva Komisiju da procijeni je li potrebna promjena mandata Agencije kako bi se njezin potencijal u cijelosti iskoristio.

Konkretni prijedlozi za veće sudjelovanje OR-a i regionalnih i lokalnih vlasti u jačanju vladavine prava u Uniji

30. predlaže jačanje sudjelovanja OR-a, lokalnih i regionalnih vlasti te civilnog društva u promicanju kulture poštovanja vladavine prava;

31. napominje da bi godišnjoj aktivnosti za promicanje vladavine prava koju je predložila Komisija trebao prethoditi niz sastanaka koji bi se održavali na regionalnoj i nacionalnoj razini i potom kulminirali u zajedničkoj aktivnosti na razini Unije; OR stoga poziva Komisiju da, u suradnji s lokalnim i regionalnim vlastima te državama članicama, organizira regionalne sastanke o vladavini prava koji bi prethodili godišnjoj aktivnosti i služili kao priprema za nju;

32. napominje da se ta godišnja aktivnost ne bi nužno morala odvijati u Bruxellesu: njezini bi domaćini naizmjenice mogli biti razni europski gradovi ili regije. OR stoga predlaže Komisiji da svake godine odredi jedan „grad vladavine prava” u kojem bi se održavala ta godišnja aktivnost;

33. smatra da je potrebno znatno povećati sredstva koja su trenutačno predviđena za civilno društvo i neovisne medije u višegodišnjem financijskom okviru. Dio tih sredstava trebalo bi namijeniti lokalnim medijima;

34. napominje da bi, uz europske pravosudne mreže, u aktivnosti promidžbe i praćenja koje je predložila Komisija trebalo uključiti odvjetničke komore i udruženja. Na lokalnoj razini odvjetnik se smatra prvom zaštitom od mogućih zlouporaba i kršenja vladavine prava i temeljnih prava; nadalje, odvjetnička udruženja raspoređena su na cijelom području Unije i uspostavljena na svim razinama europskog upravljanja (lokalnoj i regionalnoj razini te razini država članica i Unije);

35. ističe da bi u aktivnosti promidžbe i praćenja koje je predložila Komisija trebalo uključiti i pravobranitelje koji su uvelike rasprostranjeni na lokalnoj i regionalnoj razini. Te bi jamstvene ustanove trebale biti uključene u prikupljanje informacija, kao i u sastanke i regionalna događanja za promicanje načela vladavine prava;

36. pozdravlja namjeru Komisije da podrži sveučilišta i istraživačke centre u pogledu proučavanja tema povezanih s vladavinom prava; smatra da bi trebalo pružiti znatan doprinos istraživačima koji djeluju u državama članicama u kojima su načela vladavine prava ugrožena na temelju određenih parametara. Dio financiranih aktivnosti trebao bi se odnositi na širenje tih načela u regionalnim i lokalnim zajednicama, uključujući putem sudjelovanja organiziranog civilnog društva;

37. ističe da se zahvaljujući upravljanju fondovima Unije tisuće lokalnih dužnosnika i subjekata upoznaje s pravilima i strategijama Unije; OR smatra da bi lokalne i regionalne vlasti koje upravljaju fondovima Unije trebale osposobljavati svoje službenike, među ostalim i o temama povezanim s vladavinom prava;

38. napominje da bi, vrednovanjem svojih iskustava u širenju politika Unije i koordiniranjem s postojećim inicijativama, OR mogao organizirati osposobljavanja za lokalne službenike i subjekte uz potporu Europske komisije i u suradnji s EGSO-om;

39. točnije, OR predlaže da se korisnost pilot-projekta ocjenjuje tako da odabrana skupina lokalnih i regionalnih vlasti primjenjuje popis kriterija za vladavinu prava (koji se temelje na kriterijima koje je utvrdila Venecijanska komisija). Unutar granica sredstava koja su na raspolaganju instituciji, inicijativa bi se mogla zasnivati na jednoj od oglednih mreža koju je OR već podržao, kao što je mreža za nadzor supsidijarnosti ili regionalnih središta; mali broj gradova i regija mogao bi na dobrovoljnoj osnovi provjeriti poštovanje li njihova tijela i uredi načela vladavine prava; OR bi mogao utvrditi popis primjenjivih parametara i koordinirati aktivnosti samoprocjene regionalnih i lokalnih vlasti, koje bi se obvezale u te aktivnosti uključiti lokalne partnere kao što su sveučilišta, pučki pravobranitelji, odvjetničke komore i organizirano civilno društvo.

Zaključci

40. S obzirom na navedena razmatranja, OR:

- poziva Komisiju da zajamči da se mehanizmima za zaštitu vladavine prava, osobito sustavom godišnjeg praćenja, uzme u obzir rizik od kršenja temeljnih prava i odstupanja od demokratskih načela u državama članicama, uključujući na regionalnoj i lokalnoj razini;
- poziva Komisiju da i dalje provodi kontinuirani nadzor zbog mogućeg kršenja neovisnosti pravosuđa i mogućeg uplitanja tijela javne vlasti u medije;
- predlaže da se poboljša i jača iskustvo praćenja medija koje je Komisija već pokrenula;
- poziva da se znatno povećaju sredstva koja su trenutačno predviđena za civilno društvo i neovisne medije u višegodišnjem financijskom okviru te predlaže da se dio tih sredstava namijeni lokalnim neovisnim medijima;
- predlaže da se poseban odjeljak godišnjeg izvješća o vladavini prava posveti rizicima od kršenja koja čine nedržavni subjekti, osobito veliki privatni gospodarski subjekti koji su aktivni u digitalnom gospodarstvu;
- poziva na praćenje namjere ponovnog pokretanja postupka pristupanja Unije Europskoj konvenciji o ljudskim pravima;
- poziva da se uvjetovanost sredstava smatra rješenjem koje će se primjenjivati samo u slučaju ozbiljnih i sustavnih kršenja te traži da se zajamči da se lokalnim i regionalnim vlastima ne nameću nepravedne sankcije;

-
- poziva Komisiju da pokretanje sustava praćenja država članica smatra prioritetom i dodijeli odgovarajuća sredstva u pogledu financiranja i osoblja za izradu tog novog alata;
 - poziva na provedbu prijedloga iznesenih u ovom mišljenju koji su usmjereni na jačanje sudjelovanja OR-a, lokalnih i regionalnih i vlasti te civilnog društva u promicanju kulture poštovanja vladavine prava.

Bruxelles, 12. veljače 2020.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Apostolos TZITZIKOSTAS

Mišljenje Europskog odbora regija – Paket mjera za proširenje za 2019.

(2020/C 141/05)

Izvjestitelj:	Jaroslav HLINKA (SK/PES), načelnik gradske četvrti Košice Jug
Referentni dokumenti:	Komunikacija Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Komunikacija o politici proširenja EU-a za 2019. COM(2019) 260 final; SWD(2019) 215 final; SWD(2019) 216 final; SWD(2019) 217 final; SWD(2019) 218 final; SWD(2019) 219 final; SWD(2019) 220 final

PREPORUKE O POLITIKAMA**EUROPSKI ODBOR REGIJA****Opće napomene**

1. s velikim zanimanjem prima na znanje Komunikaciju Europske komisije o politici proširenja EU-a za 2019. godinu, izvješća za zemlje kandidatkinje Albaniju, Crnu Goru, Sjevernu Makedoniju, Srbiju i Tursku, izvješće o Kosovu (*), kao i usporedno Mišljenje o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u Europskoj uniji;
2. u potpunosti podržava priznanje Europske komisije da je proširenje u političkom, sigurnosnom i gospodarskom interesu EU-a kao geostrateško ulaganje u mir, stabilnost, sigurnost i gospodarski rast u cijeloj Europi;
3. pozdravlja činjenicu da su čelnici EU-a ponovno potvrdili svoju neupitnu potporu europskoj perspektivi zapadnog Balkana, a da su se partneri sa zapadnog Balkana na sastanku na vrhu EU-a i zemalja zapadnog Balkana održanom u svibnju 2018. u Sofiji obvezali da će to smatrati svojim čvrstim strateškim izborom;
4. pozdravlja činjenicu da je u prijedlogu Europske komisije za instrument pretprijetne pomoći (IPA III) u višegodišnjem financijskom okviru za razdoblje 2021. – 2027. predviđen pristup utemeljen na više strategije i dinamike u pružanju pomoći, uz bolje usmjerenje na ključne prioritete;
5. u tom kontekstu poziva Europsku komisiju da i dalje surađuje s nacionalnim vladama država kandidatkinja i potencijalnih kandidatkinja kako bi se osmislili konkretni instrumenti za izgradnju kapaciteta lokalnih i regionalnih vlasti na zapadnom Balkanu da učinkovito iskoriste dodijeljena financijska sredstva, te kako bi se riješili strukturni nedostaci u njihovim kapacitetima sufinanciranja i prefinanciranja pripreme i provedbe projekata koje podupire EU;
6. ponavlja da su stvarne reforme javne uprave u zemljama zapadnog Balkana, uključujući fiskalnu decentralizaciju, od ključne važnosti za poboljšanje dobrog lokalnog upravljanja, osnaživanje lokalnih i regionalnih vlasti za razvoj i pružanje kvalitetnih usluga građanima i u suradnji s njima, za njihovu uključenost u regionalnu suradnju i dobrosusjedske odnose te za ostvarivanje ambicioznih europskih i globalnih programa održivog razvoja i programa o klimatskim promjenama;

Napomene za pojedinačne zemlje

7. pozdravlja povijesni Prespanski sporazum između Sjeverne Makedonije i Grčke postignut u lipnju 2018. kojim je riješen spor oko imena koji je trajao 27 godina;
8. pozdravlja činjenicu da se Vijeće složilo da će odgovoriti na napredak koji su Albanija i Sjeverna Makedonija postigle u područjima koja su jednoglasno usuglašena u zaključcima Vijeća iz lipnja 2018. i da će odrediti korake prema otvaranju pristupnih pregovora s tim dvjema zemljama;

(*) Ovim nazivom ne dovode se u pitanje stajališta o statusu i on je u skladu s Rezolucijom Vijeća sigurnosti UN-a 1244/1999 i mišljenjem Međunarodnog suda o proglašenju neovisnosti Kosova.

9. žali zbog činjenice da su lokalne izbore u Albaniji u lipnju 2019. obilježili bojkot oporbe i slab odaziv glasača te ponovno ističe da se proces proširenja temelji na zaslugama i ovisi o poštovanju načela demokracije i drugih kriterija iz Kopenhagena;

10. izražava veliku zabrinutost zbog toga što su daljnje odluke Vijeća o Albaniji i Sjevernoj Makedoniji prvotno bile prebačene s lipnja na listopad 2019. i duboko je razočaran odlukom Europskog vijeća donesenom u listopadu 2019. da se dodatno odgodi početak pregovora o pristupanju EU-u s Albanijom i Sjevernom Makedonijom, koje su pokazale kontinuitet u svojoj predanosti europskom putu; također žali zbog toga što se ta odluka nije temeljila na pojedinačnim procjenama napretka za svaku državu kandidatkinju te upozorava da nepostojanje pozitivnog signala za te dvije države kandidatkinje može imati i negativne posljedice na lokalnoj i regionalnoj razini; nadalje, preporučuje Vijeću da se ovo pitanje razriješi na pozitivan način prije sastanka na vrhu EU-a i zapadnog Balkana u svibnju 2020. u Zagrebu;

11. u potpunosti podržava Rezoluciju Europskog parlamenta od 24. listopada 2019. ⁽¹⁾ o otvaranju pregovora o pristupanju sa Sjevernom Makedonijom i Albanijom te snažno potiče Vijeće da uzme u obzir činjenicu da vjerodostojna strategija proširenja EU-a treba motivirati i odražavati ostvarene rezultate koje su prethodno dogovorile sve strane te osigurati čvrstu i vjerodostojnu perspektivu za sve predmetne zemlje;

12. zabrinut je zbog toga što bi pomanjkanje napretka u pogledu proširenju također moglo izravno utjecati na sigurnost i dobrobit EU-a jer bi to sve zemlje zapadnog Balkana moglo postupno gurnuti prema trećim stranama koje već pokušavaju povećati svoj utjecaj u toj regiji, uključujući, ali ne isključivo, Rusiju i Kinu;

13. sa zabrinutošću napominje da Srbija i Crna Gora tek trebaju odlučno djelovati u ključnim područjima, posebno u pogledu depolarizacije političke scene, uključujući na lokalnoj razini;

14. potiče sve političke aktere i razine vlasti u Srbiji, Crnoj Gori i Bosni i Hercegovini da blisko i partnerski surađuju na provedbi preporuka OEES-a/ODIHR-a o poboljšanju lokalnih izbornih okvira te da se, na temelju međustranačkih rasprava i bez političkog pritiska i zastrašivanja političkih protivnika, uključe u stvaranje transparentnog i uključivog lokalnog političkog okruženja;

15. poziva Europsku komisiju da u pristupnim pregovorima sa Srbijom razmotri navode o zastrašivanjima demokratski izabranih dužnosnika oporbenih stranaka, posebno u općinama Paraćin, Šabac i Čajetina;

16. napominje da Bosna i Hercegovina još ne ispunjava u dovoljnoj mjeri kriterije iz Kopenhagena i slaže se da bi pregovori o pristupanju trebali biti otvoreni nakon što zemlja postigne dostatnu usklađenost s tim kriterijima;

17. ponavlja svoju krajnju zabrinutost i osupnutost činjenicom da je Mostar jedina općina u Bosni i Hercegovini u kojoj od 2008. nisu održani lokalni izbori;

18. s obzirom na zahtjev Bosne i Hercegovine za članstvo u EU-u, poziva osobito lokalne političke čelnike u Mostaru i čelnike na razini Federacije Bosne i Hercegovine da stanu na kraj tom nezabilježenom kršenju načela iz članka 3. Europske povelje o lokalnoj samoupravi, koja je obvezujuća za sve države članice Vijeća Europe, uključujući Bosnu i Hercegovinu;

19. ističe da se bez rješavanja problema lokalnih izbora u Mostaru zapravo sprečava pristupanje Bosne i Hercegovine EU-u jer bi time, nakon pristupanja, došlo do kršenja članka 40. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, čime bi se građanima EU-a koji borave u zemlji uskratilo pravo na glasovanje i kandidiranje na lokalnim izborima;

20. podsjeća na to da je Europska komisija u srpnju 2018. potvrdila da je Kosovo ispunilo sva mjerila za liberalizaciju viznog režima koja je donijelo Vijeće;

⁽¹⁾ Rezolucija EP-a 2019/2883(RSP)

21. pozdravlja potporu Europskog parlamenta prijedlogu Europske komisije za liberalizaciju viznog režima za nositelje putovnica Kosova izraženu u rujnu 2018. i ožujku 2019., a koju je Odbor za građanske slobode ponovno istaknuo u novom sazivu u rujnu 2019.;

22. poziva Vijeće da se hitno pozabavi liberalizacijom viznog režima s Kosovom, koje je i dalje jedina zemlja zapadnog Balkana čiji državljani još moraju imati vizu za putovanje u zemlje EU-a;

23. sa žaljenjem napominje da Turska bilježi kontinuirano i znatno pogoršanje u pogledu ključnih ljudskih prava, uz ozbiljno nazadovanje u području vladavine prava i temeljnih prava; nadalje, žali zbog slabljenja djelotvornih provjera i ravnoteža u političkom sustavu, do čega je došlo nakon stupanja na snagu izmjena Ustava;

24. prima na znanje zaključke Vijeća za opće poslove iz lipnja 2018. u kojima se navodi da su pregovori o pristupanju Turske zapravo obustavljeni, da se ne može razmatrati otvaranje ili zatvaranje drugih poglavlja te da se trenutačno ne može predvidjeti daljnji rad na modernizaciji carinske unije; žali što Turska i dalje ne primjenjuje odredbe Dodatnog protokola uz Sporazum o pridruživanju s EU-om te što ne priznaje Republiku Cipar; nadalje, u tom kontekstu ponovno izražava zabrinutost i ponavlja preporuke u vezi s Ciprom posebno izražene u Mišljenju o paketu mjera za proširenje za 2018. godinu; usto izražava žaljenje zbog toga što Turska, unatoč opetovanim pozivima koje joj je uputila Europska unija da okonča svoje nezakonite aktivnosti u istočnom Sredozemlju, nastavlja s operacijama bušenja u teritorijalnim vodama Cipra te potvrđuje svoju potpunu solidarnost s Ciprom u pogledu njegova međunarodnog priznanja, suvereniteta i njegovih prava u okviru međunarodnog prava;

25. podsjeća na važnost statusa Varoše kako je utvrđeno u prethodnim rezolucijama Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda, uključujući Rezoluciju 550 (1984.) i Rezoluciju 789 (1992.), te ponavlja da se ne bi smjele provoditi nikakve mjere koje nisu u skladu s tim rezolucijama;

26. ozbiljno je zabrinut za zakonitost i integritet turskog izbornog procesa, posebno zbog odluke turskog Vrhovnog izbornog povjerenstva iz 2019. o ponovnom održavanju lokalnih izbora u Istanbulu, kao i zbog odluke turskih vlasti da demokratski izabrane gradonačelnike Diyarbakıra, Mardina i Vana zamijene imenovanim pokrajinskim guvernerima kao vršiteljima dužnosti, te oštro osuđuje daljnje represivne mjere protiv članova i zaposlenika općinskih vijeća, koje nisu u skladu s duhom i načelima Europske povelje o lokalnoj samoupravi;

27. potvrđuje da Turska ostaje ključni partner EU-a u području migracija i izbjeglica i ponavlja svoje uvjerenje da bi dio sredstava EU-a trebao biti izdvojen za lokalne i regionalne vlasti koje su izravno uključene u upravljanje migracijskim tokovima raseljenih osoba i izbjeglica; Sporazum EU-a i Turske o ponovnom prihvatu trebao bi biti u potpunosti i učinkovito proveden u odnosu na sve države članice, uz napomenu da je suradnja u području pravosuđa i unutarnjih poslova sa svim državama članicama EU-a i dalje ključna;

28. poziva lokalne i regionalne vlasti u EU-u da dodatno pojačaju suradnju sa svojim kolegama u zemljama kandidatkinjama i potencijalnim kandidatkinjama te da im pružaju podršku na putu prema snažnijoj europskoj integraciji i jačanju njihovih institucionalnih i administrativnih kapaciteta na regionalnoj i lokalnoj razini, kao i kapaciteta za promicanje i poštovanje europskih vrijednosti i načela;

29. u tom pogledu podsjeća na nezamjenjivu ulogu nacionalnih udruga lokalnih i regionalnih vlasti, kao i Mreže udruga lokalnih vlasti jugoistočne Europe (NALAS), koje mogu dati potporu lokalnim i regionalnim vlastima u provedbi reformi javne uprave, kao i izgradnji njihovih kapaciteta za bolje izvršavanje nadležnosti i pružanje lokalnih javnih usluga;

Uloga lokalnih i regionalnih vlasti u procesu proširenja

30. naglašava da bi se europska načela supsidijarnosti, proporcionalnosti i višerazinskog upravljanja trebala primjenjivati i na proces proširenja Europske unije;

31. navodi da je za uključiv i održiv proces proširenja sudjelovanje podnacionalnih vlada od ključne važnosti. Uspjeh proširenja EU-a na zapadni Balkan ovisit će o kontinuiranoj podršci građana i angažmanu lokalnih i regionalnih vlasti u cilju ostvarivanja željenog održivog učinka na lokalnoj razini u zajedničkom partnerstvu lokalnih, regionalnih i središnjih vlasti, kao i u partnerstvu s Europskom unijom;

32. podsjeća na to da se više od 60 % pravne stečevine EU-a provodi na lokalnoj razini, dok se, u skladu s aktualnim višegodišnjim financijskim okvirom, gotovo trećina ukupnog proračuna EU-a izdvaja za kohezijsku politiku koja je usmjerena na sve regije i gradove u Europskoj uniji;

33. naglašava da lokalne i regionalne vlasti imaju važnu ulogu u procesu proširenja, ne samo u pogledu političkih kriterija već i kao pokretači gospodarskog rasta i održivog razvoja na svom teritoriju te pružatelji kvalitetnih javnih usluga za svoje građane;

34. u tom kontekstu tvrdi da je osnaživanje podnacionalnih vlasti da ispune tu ulogu ključan element održive provedbe strategije proširenja EU-a za zapadni Balkan i za uspješnu europsku integraciju u budućnosti;

35. pozdravlja činjenicu da je Europska komisija prepoznala potrebu da se u obzir uzme uloga lokalnih i regionalnih vlasti te da se pronađe primjerena ravnoteža između središnje, regionalne i lokalne vlasti koja bi bila najbolji temelj za provedbu reformi i uspješno pružanje usluga građanima;

36. sa žaljenjem podsjeća na nedostatak konkretnih političkih prijedloga o lokalnim i regionalnim vlastima, što je izrazio u svom Mišljenju o paketu mjera za proširenje za 2018.;

37. poziva Europsku komisiju da predloži konkretne mjere, sredstva i instrumente za uključivanje lokalnih i regionalnih vlasti na zapadnom Balkanu u cilju jačanja njihove uloge kao područja upravljanja koje je najbliže građanima;

38. poziva Europsku komisiju da razvije praktični alat za potporu učinkovitoj izgradnji kapaciteta za lokalne i regionalne vlasti na zapadnom Balkanu u cilju usklađivanja njihovih lokalnih i regionalnih javnih politika s pravnom stečevinom, i to putem posebnog osposobljavanja, uzajamnog učenja i razmjene najboljih praksi unutar te regije, kao i s kolegama u EU-u, po uzoru na Instrument za lokalnu upravu, Program za regionalno osposobljavanje ili Erasmus za lokalne i regionalne predstavnike;

39. još jednom poziva Komisiju da proširi program Potpore poboljšanju uprave i upravljanja (SIGMA) na podnacionalne razine uprave u zemljama kandidatkinjama i potencijalnim zemljama kandidatkinjama kako bi se definirali decentralizirani modeli reformi javne uprave i podržalo poboljšanje lokalne uprave i lokalnog javnog upravljanja u cilju primjene pravne stečevine;

40. ponovno poziva Komisiju da uspostavi *ad hoc* operative postupke koji bi omogućili korištenje instrumenata TAIEX i Twinning za suradnju između lokalnih i regionalnih vlasti iz država članica i zemalja kandidatkinja i potencijalnih zemalja kandidatkinja;

41. izražava svoju spremnost na blisku suradnju s novom Europskom komisijom, kao i s povjerenikom za susjedstvo i proširenje, o praktičnoj provedbi i upotrebi tih instrumenata na lokalnoj i regionalnoj razini;

Vladavina prava i temeljna prava

42. ponavlja da ispunjavanje kriterija iz Kopenhagena mora i dalje biti ključni čimbenik za ocjenjivanje spremnosti zemalja kandidatkinja da postanu države članice EU-a te u potpunosti podržava načelo pravedne i stroge uvjetovanosti, kao i načelo „najprije osnovno“;

43. s velikom zabrinutošću primjećuje da su pravilno funkcioniranje demokratskih institucija i vjerodostojan napredak u području vladavine prava i dalje najveći izazov u većini zemalja kandidatkinja i potencijalnih kandidatkinja;

44. u tom je smislu isto tako zabrinut zbog sve nepovoljnijeg okruženja za civilno društvo u tim zemljama i negativnih trendova u području slobode izražavanja i neovisnosti medija;

45. ističe da lokalne i regionalne vlasti zbog svoje blizine građanima imaju ključnu ulogu u promicanju i poštovanju europskih vrijednosti te da su u prvim redovima kad je riječ o suzbijanju rasizma i govora mržnje, zaštiti ranjivih skupina i manjina te jačanju socijalne kohezije;

46. duboko je uvjeren da upravo lokalne i regionalne vlasti mogu imati snažniju ulogu u određivanju lokalnog i javnog političkog prostora te preuzeti svoj dio odgovornosti u rješavanju nekih nedostataka u području vladavine prava i temeljnih prava, kao što je naglasila Europska komisija;

47. poziva lokalne i regionalne vlasti u zemljama kandidatkinjama i potencijalnim kandidatkinjama da pojačaju svoje napore kako bi postigle opipljive rezultate u:

47.1 stvaranju pozitivnog i poticajnog okruženja za funkcioniranje civilnog društva na lokalnoj razini te uključivanju organizacija civilnog društva u lokalnu participativnu izradu politika,

47.2 suzbijanju svih oblika diskriminacije na bilo kojoj osnovi, u duhu Povelje Europske unije o temeljnim pravima, osobito usmjerene protiv osoba s invaliditetom, ranjivih skupina i etničkih manjina, posebno Roma,

47.3 borbi protiv isključenosti, marginalizacije i diskriminacije lezbijki, homoseksualaca, biseksualnih, transrodnih i interseksualnih osoba, kao i borbi protiv govora mržnje i nasilja nad tim skupinama,

47.4 poboljšanju zastupljenosti žena u svim područjima lokalnog i regionalnog javnog upravljanja i općenito osiguravanju rodne ravnopravnosti te sprečavanju i suzbijanju diskriminacije i svih oblika nasilja nad ženama;

48. poziva Europsku komisiju da prepozna ulogu lokalnih i regionalnih vlasti u rješavanju temeljnih pitanja na lokalnoj razini, da olakša izgradnju njihovih kapaciteta i vještina u području vladavine prava i temeljnih prava te da im pruži potporu dajući im konkretna sredstva i instrumente za ispunjavanje te uloge;

Uloga lokalnih i regionalnih vlasti u Programu održivog razvoja do 2030.

49. podsjeća na svoje nedavno Mišljenje o ciljevima održivog razvoja kao osnovi za dugoročnu strategiju EU-a za održivu Europu do 2030., u kojoj se naglašava da je, kad je riječ o ostvarivanju ciljeva održivog razvoja, za 65 % od 169 podciljeva uključenih u 17 ciljeva održivog razvoja potrebno čvrsto sudjelovanje regija i gradova u njihovoj provedbi;

50. podsjeća na to da je za postizanje cilja da nitko ne bude zapostavljen potrebno da sve razine vlasti osiguraju interseksijsku integraciju i oblikovanje kohezivnih lokaliziranih politika koje se međusobno podupiru;

51. također podsjeća na to da lokalne i regionalne vlasti imaju ključnu ulogu u postizanju ciljeva utvrđenih u Pariškom sporazumu UN-a o klimatskim promjenama te da je djelovanje u području klime na lokalnoj razini od ključne važnosti za ublažavanje klimatskih promjena i prilagodbu na njih, kao i za stvaranje lokalnih mogućnosti za održiva ulaganja i rast;

52. stoga je uvjeren da bi Sporazum gradonačelnika za klimu i energiju kao pokret „odozdo prema gore” mogao biti pokretačka snaga koja će gradovima i općinama zapadnog Balkana omogućiti da doprinesu ostvarivanju Pariškog sporazuma, Programa održivog razvoja do 2030. i ciljeva održivog razvoja tako što će ih lokalizirati;

53. potiče Europsku komisiju da u buduću razvoj Sporazuma gradonačelnika za klimu i energiju – ili ekvivalentne nacionalne i regionalne inicijative u koje su uključeni lokalni i regionalni akteri – na bolji način uključi zemlje zapadnog Balkana, a osobito njihove lokalne i regionalne vlasti, te da iskoristi potencijal nacionalnih udruženja lokalnih i regionalnih vlasti i Mreže udruga lokalnih vlasti jugoistočne Europe (NALAS) u olakšavanju definiranja i provedbe lokalnih planova za klimatsku politiku i energetska učinkovitost, planova održive gradske mobilnosti i drugih instrumenata lokalne i regionalne politike za postizanje Programa održivog razvoja do 2030. godine.

Bruxelles, 12. veljače 2020.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Apostolos TZITZIKOSTAS

Mišljenje Europskog odbora regija – Doprinos regija i gradova razvoju Afrike

(2020/C 141/06)

Izvjestitelj: Robert ZEMAN (CZ/EPP), član Vijeća Grada Prachatica**PREPORUKE O POLITIKAMA****EUROPSKI ODBOR REGIJA****Kontekst**

1. podsjeća na činjenicu da održivi razvoj i uspješna razvojna politika ne samo da ovise o mnogim drugim pitanjima i politikama (kao što su opća potpora za uspostavu osobnih odnosa i okvira za suradnju između lokalnih i regionalnih vlasti, socijalna i zdravstvena politika, upravljanje migracijama, sigurnost, potpora održivom gospodarskom razvoju, i to posebice malim i srednjim poduzećima, te promicanje razmjene znanja, dobrog upravljanja itd.) već i na njih utječu; lokalne i regionalne vlasti ključni su sudionici u rješavanju mnogih tih pitanja, kako unutar tako i izvan EU-a, te je stoga od ključne važnosti razvijati nove načine doprinošenja održivom razvoju, i to pogotovo u Africi;

2. poziva EU da primjenjuje sveobuhvatan pristup i naglašava da je za uspješnost predloženih mjera nužno potrebna bliska suradnja s relevantnim partnerima u afričkim zemljama i međunarodnim institucijama, kao što su UNHCR ⁽¹⁾ i IOM ⁽²⁾;

3. napominje da je sveobuhvatna razvojna i gospodarska suradnja jedan od načina uklanjanja temeljnih uzroka nezakonitih gospodarskih migracija u EU; naglašava da rješavanje složenog pitanja migracija s njegovim višestrukim implikacijama iziskuje izdvajanje znatne količine javnih sredstava u EU-u te da će tako biti i ubuduće. Takav bi pristup također mogao doprinijeti smanjenju negativnih socijalnih i sigurnosnih percepcija o migracijama u EU-u i smirivanju određenih napetosti u europskim društvima koja potiču politički ekstremizam;

Dosadašnji rad i mišljenja Odbora regija

4. podsjeća na dosadašnji izrazito važan rad Odbora regija, a osobito na mišljenja izvjestitelja Hansa Janssena, Petera Bossmana i Jesúa Gamalla Allera ⁽³⁾, te predlaže sljedeće ideje za promišljanje i neke konkretnije mjere za poboljšanje života i promicanje održivog razvoja u Africi kako bi se smanjio pritisak na pojedince da migriraju ⁽⁴⁾;

5. ponavlja svoju potporu predloženom Instrumentu za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju (NDICI) kao ključnom izvoru financiranja ciljane potpore održivom razvoju; ponovno poziva na to da se, u cilju potpore radu gradova i regija EU-a u području razvoja, uključujući razne projekte u Africi, uvedu posebni programi s vlastitim proračunom, i to ne samo u okviru NDICI-ja ⁽⁵⁾. Takvim bi programima u idealnom slučaju mogle izravno upravljati regije iz cijelog EU-a, a gradovi, općine, poduzeća i neprofitne organizacije iz tih regija mogli bi se uključiti u projekte koji su, u skladu s UN-ovim ciljevima održivog razvoja ⁽⁶⁾, usmjereni na poboljšanje uvjeta života u određenim geografskim područjima;

⁽¹⁾ <https://www.unhcr.org/>.

⁽²⁾ <https://www.iom.int/>.

⁽³⁾ „Susjedstvo i svijet”, Hans Janssen, 2018.; „Fond za azil i migracije”, Peter Bossman, 2018.; „Migracije na središnjoj sredozemnoj ruti”, Hans Janssen, 2017.; „Okvir za partnerstvo s trećim zemljama u području migracija”, Peter Bossman, 2017.; „Novi Europski konsenzus o razvoju – Naš svijet, naše dostojanstvo, naša budućnost”, Jesús Gamallo Aller, 2017.; „Zaštita izbjeglica u područjima njihova porijekla: nova perspektiva”, Hans Janssen, 2016.; „Dostojan život za sve: od vizije do zajedničkog djelovanja”, Hans Janssen, 2015.

⁽⁴⁾ Zaklada Mo Ibrahim: https://mo.ibrahim.foundation/sites/default/files/2020-01/2019_Forum_Report_2.pdf.

⁽⁵⁾ „Susjedstvo i svijet”, Hans Janssen, 2018.

⁽⁶⁾ UN-ovi ciljevi održivog razvoja: <https://www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals.html>.

6. naglašava da bi ti programi trebali biti dugoročni kako bi i sudjelovanje sudionika bilo dugoročno;
7. kako bi se regije, a posebno one koje još nemaju iskustvo u razvojnoj suradnji, potaknule na sudjelovanje u tim programima, u okviru tih programa treba predvidjeti poticaje i tehničku potporu;
8. uvjeren je da bi uvođenje tih posebnih programa moglo europskim regijama, gradovima, poduzećima, nevladinim organizacijama i građanima omogućiti da aktivnije promiču održivi razvoj izvan EU-a, prodube znanje o životu u drugim dijelovima svijeta, posebno u Africi, i tako razviju poslovne prilike;
9. predlaže da se ti programi temelje na pozivima na sudjelovanje upućenima regijama, s posebnim naglaskom na prekograničnoj suradnji, s ciljem udruživanja iskustava, ljudskih resursa i praktičnog znanja;
10. traži da ti programi u administrativnom pogledu budu što jednostavniji;

Uspostavljanje osobnih odnosa i jačanje kapaciteta kao temeljni instrumenti djelotvorne razvojne suradnje

11. podsjeća na to da pojedine najudaljenije regije EU-a održavaju bliske povijesne veze s Afrikom i da su stekle iskustvo u područjima od interesa za njihove susjede te poziva na maksimalno povećanje mogućnosti prekogranične suradnje, kao i na najveću moguću fleksibilnost pri iskorištavanju prilika dostupnih za sljedeće razdoblje u okviru europske teritorijalne suradnje i Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju (NDICI);
12. smatra ključnim da se suradnja i savezi općina i regija Europske unije s njihovim afričkim partnerima iskoriste za usklađivanje politika i primjenjivanje relevantnog znanja u području razvoja, regionalne suradnje i inovacija (u skladu sa strategijom pametne specijalizacije);
13. naglašava da je za dugoročnu održivost projekata od presudne važnosti što više ojačati kapacitete i izravne odnose među građanima kako bi se osiguralo da obje strane preuzmu odgovornost za projekte i tako povećaju svoj utjecaj na dotične građane;
14. uvjeren je da su mobilnost, jačanje i širenje istinskih partnerskih odnosa – isprva posredstvom predstavnika a naknadno i izravno među građanima regija, gradova i općina zemalja EU-a i Afričke unije (AU) – ključni za osiguravanje široke podrške stanovništva za realizaciju takvih projekata. Lokalne vlasti i tijela spadaju u političke subjekte koji uživaju najviše poštovanja i najveći stupanj legitimnosti za djelotvornu provedbu projekata namijenjenih poboljšanju kvalitete života u Africi;
15. na temelju iskustva svojih članova konstatira da dovoljno kvalitetni, aktivni i raznovrsni osobni odnosi između tvoraca politika, civilnog društva i građana čine ključnu osnovu za konkretne projekte, njihovu dugotrajnost i dobro funkcioniranje;
16. uvjeren je da je dobro informiranje o stvarnom životu ljudi, običnih građana u EU-u i Africi, jedan od važnih instrumenata kojima se može smanjiti interes za nezakonite migracije u Europu. Informiranje se ne može prepustiti isključivo medijima, nego se ono mora u što većoj mjeri provoditi i u sklopu istorazinskih odnosa (npr. izravnih razmjena gledišta među lokalnim i regionalnim vlastima, čime se može promicati bolje uzajamno razumijevanje razlika u kulturnim i socioekonomskim okolnostima i unaprijediti provođenje razvojnih projekata), koje stoga treba izgrađivati i financijski podupirati;
17. podržava najširu moguću uključenost gradova, regija i njihovih općina, pa i onih iz država članica EU-a koje iz povijesnih ili drugih razloga s afričkim zemljama trenutačno nemaju uspostavljene intenzivne veze na području razvojne suradnje; takva bi uključenost mogla dovesti do šire, raznovrsnije i djelotvornije provedbe projekata i aktivnosti usmjerenih na potporu održivom razvoju u afričkim zemljama, uz istodobno jačanje legitimnosti takve suradnje u očima građana tih država članica. Za prevladavanje kulturnih i jezičnih nedostataka preporučuju se i trilateralna regionalna i lokalna partnerstva;

Holistički pristup suradnji s afričkim regijama i općinama kao temelj dugotrajnog uspjeha

18. naglašava da kombinacija prijenosa iskustava europskih lokalnih i regionalnih vlasti stečenih u obavljanju svakodnevnih zadaća povezanih s izravnim upravljanjem i međusobnom (posebice prekograničnom) suradnjom i holističkog pristupa koji nije ograničen isključivo na razvojnu suradnju predstavlja jedan od učinkovitih instrumenata za poboljšanje životnog standarda u zemljama AU-a;

19. stoga smatra da projekti za razmjenu dobrih praksi, poput OR-ove Inicijative iz Nikozije, predstavljaju koristan alat za izgradnju izravne i konkretne suradnje između partnera iz EU-a i trećih zemalja na lokalnoj i regionalnoj razini ⁽⁷⁾;

20. predlaže da se u okviru projekata kojima upravljaju regije EU-a nastoje uspostaviti bliska partnerstva s poduzećima, nevladinim organizacijama ili stručnjacima iz tih regija, u suradnji s općinama, općinskim poduzećima, lokalnim afričkim poduzećima, organizacijama i radnicima. Ti projekti moraju biti usmjereni na ciljeve održivog razvoja ⁽⁸⁾ (urbanističko planiranje, opskrba vodom i pročišćavanje vode, zbrinjavanje otpada i njegovo korištenje u kružnom gospodarstvu itd.) te fleksibilno i dugotrajno odgovarati na potrebe zajednica;

21. svjestan je činjenice da je provedba projekata za promicanje održivog razvoja u Africi vrlo složena, zahtjevnja i često rizična, zbog čega smatra da bi trebalo osmisliti dodatne instrumente za pružanje podrške gradovima i regijama EU-a pri provedbi projekata suradnje, koji bi bili usmjereni na održivost i sigurnost projekata i promicanje zajedničkih aktivnosti i kojima bi se poticala i stabilizirala dugoročna provedba projekata;

22. predlaže da projekti, razmjena primjera dobre prakse i druge aktivnosti budu posebno usmjereni na stabiliziranje stanja mladih i položaja žena u društvu ⁽⁹⁾ (i skupina i pojedinaca), među ostalim i putem istorazinskih odnosa, čime bi se olakšao njihov osobni razvoj i ojačala vjera u bolju budućnost, a samim time i njihove sposobnosti da doprinesu održivosti lokalnog okoliša;

23. smatra da su mala i srednja poduzeća temelj funkcionalnog, modernog i stabilnog civilnog društva; stoga pored projekata za promicanje malog i srednjeg poduzetništva u Africi predlaže i provedbu aktivnosti poput stažiranja u EU-u, razmjene osoblja, mogućeg osnivanja zajedničkih europskih i afričkih poduzeća te svih ostalih aktivnosti koje vode k povećanju zaposlenosti u malim poduzećima;

24. svjestan je činjenice da je potrebno promicati lokalna rješenja u području zapošljavanja, poduzetništva, zdravlja, zaštite okoliša i drugih aktivnosti, ali ujedno i pružati pomoć u povećanju međusobne trgovine, poslovanja i suradnje na međunarodnoj razini;

25. napominje da je cilj svih aktivnosti pridonijeti poboljšanju života pojedinaca, obitelji i lokalnih zajednica kako bi se potaknuo rast srednjeg sloja kao temelja stabilnog i zdravog društva;

26. svjestan je da bi uspjeh projekata za podupiranje održivog razvoja trebao biti potpomognut informacijskim aktivnostima o iskustvima EU-a, država članica i njihovih lokalnih i regionalnih tijela koja bi mogla biti korisna lokalnim partnerima. Osim toga, važno je pronaći lokalne kontakte za suradnju na provedbi projekata, ili one koji mladima, školama i relevantnim ustanovama mogu pomoći u pronalaženju odgovarajućih partnera za razmjenu iskustava, stažiranje itd.;

27. predlaže upotrebu dostupnih komunikacijskih tehnologija i društvenih mreža za što šire i osobnije pružanje najpouzdanijih mogućih informacija, i to na temelju službenih izvora iz EU-a i njegovih regija kako bi se smanjio utjecaj krivih informacija i dezinformacija u EU-u i u afričkim zemljama;

28. smatra da ojačani odnosi i suradnja između regija EU-a i AU-a u budućnosti mogu dovesti do kvalitativno više razine odnosa, pored ostalog i na razini pojedinačnih zemalja EU-a i AU-a. Novi, tješnji i ravnopravni partnerski odnosi mogli bi omogućiti druge važne oblike suradnje i postupni gospodarski i društveni razvoj, čime bi se pak doprinijelo smanjenju pritiska na ljude da migriraju;

⁽⁷⁾ Inicijativa iz Nikozije: <https://cor.europa.eu/hr/our-work/Pages/Libya.aspx>.

⁽⁸⁾ UN-ovi ciljevi održivog razvoja: <https://www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals.html>.

⁽⁹⁾ Zaklada Mo Ibrahim: https://mo.ibrahim.foundation/sites/default/files/2020-01/2019_Forum_Report_2.pdf.

Pilot projekti kao preduvjet za praktičnu provjeru teorijskih polazišta Mišljenja

29. uvjeren je da bi EU trebao razmišljati globalno i djelovati lokalno te smatra da bi se taj plan uvijek trebao provoditi postupkom odozdo prema gore. Stoga se u Mišljenju ističe da za osiguravanje nesmetane provedbe aktivnosti i projekata u suradnji s afričkim partnerima treba koristiti iskustva europskih regionalnih i lokalnih vlasti, poduzeća i stručnjaka;

30. cilj Mišljenja jest u najvećoj mogućoj mjeri pridonijeti održivom razvoju društva u gradovima i općinama afričkih država; stoga poziva na što skorije pokretanje pilot-projekata i drugih s njima povezanih aktivnosti jer je to prijeko potrebno za uspješnu dugoročnu pomoć afričkim državama kako bi se, tamo gdje to moguće iz političkih i sigurnosnih razloga, smanjio interes za nezakonite migracije, i to ne samo u EU nego i unutar same Afrike.

Bruxelles, 12. veljače 2020.

*Predsjednik
Europskog odbora regija*
Apostolos TZITZIKOSTAS

Mišljenje Europskog odbora regija – Prema održivim četvrtima i malim zajednicama – Politika zaštite okoliša na podlokalnoj razini

(2020/C 141/07)

Izjavitelj: Gaetano ARMAO (IT/EPP), potpredsjednik Regije Sicilija i član Poglavarstva zadužen za gospodarstvo

PREPORUKE O POLITIKAMA

EUROPSKI ODBOR REGIJA

A. Razumijevanje održivih četvrti i malih zajednica

1. cijeni integracijsku narav ciljeva održivog razvoja UN-a, a posebno cilja br. 11 „Održivi gradovi i zajednice”, u kojem se poziva na „uključiva, sigurna, otporna i održiva” naselja;
2. želi naglasiti ključnu ulogu demokratskog i uključivog višerazinskog upravljanja u partnerstvu između svih razina, uključujući, prema potrebi, i razine ispod općinske, te uz postojanje raznih modela i subjekata s više ili manje formaliziranim strukturama, kompetencijama i resursima; njihovo uključivanje u višerazinsko upravljanje moglo bi biti vrlo korisno za razvoj i učinkovitu provedbu politika i legitimnost samog demokratskog sustava; napominje da se to posebno odnosi na politike kojima se odgovara na ozbiljne bojazni građana i kod kojih i izazovi i odgovori snažno utječu na živote građana, kao što su politike u području okoliša i klimatskih promjena;
3. podsjeća na brojne postojeće napore usmjerene na promicanje održivih zajednica, što iziskuje društvenu preobrazbu kako bismo se uhvatili u koštac s novim oblicima društvenih, gospodarskih i okolišnih nejednakosti. Među njima su Plan EU-a za gradove i njegova partnerstva, Povelja iz Leipziga o održivim europskim gradovima, Povelja iz Aalborga i pripadajuće obveze, Baskijska deklaracija, Novi program za gradove i razni drugi;
4. u skladu sa svojim prvim prioritetom za razdoblje 2015. – 2020., a to je „Stvaranje radnih mjesta i održiv rast u gradovima i regijama radi poboljšanja kvalitete života građana”, OR poziva na promicanje koncepta održivih zajednica koji obuhvaća sva područja tih zajednica te osigurava da i manje bogata područja dobiju mogućnosti potrebne za razvoj održivih rješenja;
5. smatra da bi koncept održive zajednice trebao biti usmjeren na obnavljanje siromašnih ili osjetljivih područja kombiniranjem društvenih i okolišnih ciljeva, u skladu s mišljenjem OR-a „Sedmi akcijski program zaštite okoliša i održivi gradovi”;
6. upućuje na mišljenje OR-a „Ususret Osmom programu djelovanja za okoliš”, kojim se želi osigurati da se potrebe svih vrsta zajednica uzimaju u obzir u politikama EU-a u području okoliša;
7. smatra da uspješna provedba mnogih politika zaštite okoliša na razini EU-a i na nacionalnoj razini ovisi o osjećaju odgovornosti za njih i doprinosu zajednica na podlokalnoj razini;
8. tvrdi da se važne specifičnosti povezane s okolišem mogu pronaći i na općinskoj razini i ispod nje. Izazovi povezani s okolišem mogu imati specifične učinke u različitim podlokalnim jedinicama; naglašava da je stoga bitno na svim razinama razviti holističke pristupe u okviru kojih se vodi dovoljno računa o situacijama koje su lokalizirane/diferencirane i eventualno iziskuju posebne odgovore i doprinose;
9. ističe da je za podlokalne zajednice i njihovo sudjelovanje odgovorna razina vlasti u državama članicama koja je nadležna za podlokalnu razinu. Nadležne lokalne i regionalne vlasti imaju veliku odgovornost za čitav svoj teritorij i toga se treba strogo pridržavati. Odbor ih poziva da aktivno uključuju i podržavaju podlokalne razine pri provedbi politike u području okoliša te da osnaže lokalno stanovništvo kako bi ono svoje zajednice učinilo održivijima;

10. prima na znanje raznolikost terminologije koja se koristi za te vrste zajednica, među ostalim, zaselak, četvrt, distrikt, okrug, odsjek, selo, župa (civilna), naselje. Ti se pojmovi mogu odnositi na upravne jedinice ili na zajednice bez administrativne uloge. U ovom se mišljenju stoga izrazi „ispod općinske razine” i „podlokalna razina” upotrebljavaju kao sinonimi;

11. uzima u obzir različite kontekste u kojima se nalaze male zajednice, od gradova do ruralnih područja, od gusto do rijetko naseljenih područja, te od bogatih do zapostavljenih područja;

12. posebno naglašava potrebu da se u obzir uzmu posebne teritorijalne situacije koje su suočene s posebnim izazovima u području okoliša. Ta područja zbog svoje udaljenosti ponekad imaju jedinstvene prirodne značajke koje im daju nerazmjernu ekološku važnost:

- a. mali otoci mogu biti fizički odvojeni od ostatka općine čiji su dio, čime im je otežan pristup uslugama i postupcima donošenja odluka, uvelike su ovisni o dovozu sredstava izvana i imaju slabu administrativnu autonomiju. Trebalo bi promicati i proširiti suradnju s Međuregionalnom skupinom OR-a za otočne regije, kao i s drugim mrežama kao što su Čista energija za otoke EU-a, Europska federacija malih otoka, Europska mreža malih otoka i s aktivnostima koje se vode u okviru novouspostavljenog koncepta „izoliranosti sredozemnih otoka”;
- b. rijetko i nedovoljno naseljena područja često su veoma udaljena od ostatka općine. Suradnju s postojećim mrežama kao što su „Sjeverna slabo naseljena područja”, „Južna slabo naseljena područja” i Euromontana treba promicati i proširiti;
- c. zajednice na podlokalnoj razini na područjima s posebnim geografskim profilima, kao što su planinska ili jezerska područja;

13. prepoznaje važnost malih općina, ali naglašava da je ovo mišljenje usmjereno na male zajednice ispod razine općina koje se suočavaju s različitim problemima. Postoji mogućnost da podlokalne zajednice nemaju: (i.) izabrane predstavnike koji će pratiti utjecaj projekata na okoliš kako bi se zajamčila usklađenost sa zakonodavstvom EU-a o okolišu; (ii.) javne prostore za raspravu o uključivanju u projekte ili aktivnosti EU-a ili o tome kako politiku EU-a provesti na lokalnoj razini; i (iii.) proračun čak ni za minimalne troškove ili tehničko stručno znanje o tome kako pristupiti fondovima EU-a;

14. ističe raznolikost institucionalnih oblika koji postoje na razini ispod općinske, koji uključuju, ali nisu ograničeni na njih, službena tijela javne vlasti, druge oblike sudjelovanja koje organiziraju javna tijela ili se oni organiziraju u suradnji s njima, te lokalne odbore i skupine aktivista;

15. naglašava da podlokalna razina, upravo zbog mnoštva raznih vrsta teritorijalnog ustroja država članica te nerijetko manje formalizirane organizacije, ima ogroman potencijal za razvoj novih oblika angažiranosti i komuniciranja u smislu participativnog i demokratskog eksperimentiranja (primjerice u vidu kvartovskih zajednica, seoskih odbora, participativnih laboratorija i foruma); podsjeća na to da upravo aktivnosti u vezi s okolišem i klimatskim promjenama imaju golem potencijal za mobilizaciju građana u tom smislu;

16. priznaje ulogu volonterskih organizacija građana u malim zajednicama u lokalnim udrugama i odborima čiji je cilj bavljenje pojedinim pitanjem povezanim s okolišem ili, općenito, promicanje održivih mjera. Te skupine mogu udružiti sredstva, vještine, energiju i motivaciju, ali lokalne i regionalne vlasti mogu imati ključnu ulogu u njihovu osnaživanju s pomoću tehničke i financijske potpore te redovitim savjetovanjima;

B. Načini za jačanje politike zaštite okoliša na podlokalnoj razini

U raznim područjima

Razvoj s niskom razinom emisija

17. ističe da na lokalne zajednice u pravilu najviše utječu ekološka pitanja kao što su kvaliteta zraka ili buka s obzirom na to da one imaju slabu kontrolu nad odlukama povezanim s prijevozom i mobilnošću, te napominje da su ta pitanja neravnomjerno teritorijalno raspoređena. Za mehanizme praćenja stanja okoliša od ključne je važnosti raščlaniti podatke na razini ispod općinske kako bi se omogućile ciljane mjere i rješenja;

18. podržava razvoj okvira koherentnih smjernica za podlokalne zajednice, posebno za otoke, u vezi s ublažavanjem klimatskih promjena, kojima se olakšava njihov prijelaz na čistu energiju iz obnovljivih izvora. Inspiracija bi mogla biti integriranje Pakta među otocima u Sporazum gradonačelnika, a mogle bi se obuhvatiti i postojeće inicijative kao što je „Čista energija za otoke EU-a” i projekt u okviru Interrega o klimatski aktivnim četvrtima;

Razvoj utemeljen na prirodi

19. potiče uključivanje malih zajednica (posebno otočnih, planinskih i ruralnih) u upravljanje prirodnim područjima, koja često ne prate granice općina. Time bi se povećala lokalna odgovornost za odabir politika u području okoliša i smanjili sukobi oko pitanja kao što je uporaba zemljišta. Sudjelovanje bi moglo dodatno povećati svijest o socioekonomskim koristima zaštićenih prirodnih područja, bez obzira na to je li riječ o područjima u okviru mreže Natura 2000 ili drugim područjima;

20. promiče ulogu zajednica ispod razine općine u provedbi rješenja koja se temelje na prirodi, uključujući zelene koridore ili pojaseve, urbana stabla te prigradska područja prirode. Tim bi se naporima trebali osigurati jednak pristup prirodi i njezine koristi u pogledu ljudskog zdravlja, ublažavanje klimatskih promjena i prilagodba njima te veća otpornost na ljudske ili prirodne opasnosti;

Kružni razvoj

21. poziva na prilagođenu tehničku potporu nadležnih razina uprave za male zajednice kako bi se provele održive prakse gospodarenja otpadnim vodama i otpadom i s pomoću strategija nulte stope otpada riješio problem onečišćenje mora i obale; također poziva na promicanje postojećih inicijativa kao što je projekt OECD-a za pružanje potpore gradovima i regijama u području kružnog gospodarstva;

22. potiče razvoj mjera za potporu socijalno inovativnim praksama na podlokalnoj razini, od kreditnih skupina koje dijele predmete i alate na lokalnoj razini do grupa za popravke koje članovima omogućuju popravak predmeta koje bi inače bacili;

Otporni razvoj

23. promiče širenje mikroklimatskih intervencija radi prilagodbe klimatskim promjenama, osobito u gusto izgrađenim gradskim četvrtima. To može uključivati jeftina rješenja, ali i složenija rješenja u okviru četvrti, kao što je isključenje zgrada s mreže za odvod otpadnih voda radi bolje regulacije oborinskih voda. Intervencije te vrste imaju potencijal povećanja otpornosti u podlokalnim područjima koja su često izložena elementarnim nepogodama ublažavanjem pritiska na ključnu infrastrukturu;

24. potiče članove OR-a da promiču regenerativne prehrambene sustave koji stvaraju ekološke, gospodarske i socijalne koristi na razini ispod općinske i iznad nje (npr. lokalni školski vrtovi ili vrtovi zajednice, poljoprivreda koju podržava zajednica ili inovativne poljoprivredne metode);

25. ističe održivi turizam kao mogućnost za rast u malim zajednicama, kao što je navedeno u informativnom članku „Rijetko i nedovoljno naseljena područja” Službe Europskog parlamenta za istraživanja te u ranijim mišljenjima OR-a o turizmu ⁽¹⁾ i kulturnoj baštini ⁽²⁾;

Pravedan razvoj usmjeren na ljude

26. potiče EU da prepozna ulogu raznih inovativnih oblika participativne demokracije u promicanju održivih zajednica, posebno onih na podlokalnoj razini. Taj bi se potencijal mogao dodatno ojačati ako se element demokratske inovacije izričito uvrsti u relevantne dijelove politike EU-a u području okoliša ili ako se uzima u obzir u okviru europskih projekata potpore;

27. upućuje na uspješan i dugotrajan Lokalni plan 21 (LA21) kao polazište za uključivanje podlokalne razine u politiku zaštite okoliša. Tijekom proteklih nekoliko desetljeća inicijative u okviru plana LA21 dale su potporu lokalnim vlastima u provedbi strategija i mjera za lokalnu održivost razmjenom metoda, instrumenata i najboljih praksi;

⁽¹⁾ NAT-VI/009 (SL C 185, 9.6.2017., str. 15.).

⁽²⁾ SEDEC/VI-035 (SL C 361, 5.10.2018., str. 31.).

U političkim procesima

Priznavanje

28. čvrsto vjeruje da bi EU pri oblikovanju i provedbi svojih politika zaštite okoliša trebao uzeti u obzir specifične potrebe i doprinose malih i podlokalnih zajednica;

29. predlaže da se utvrde mehanizmi za uzimanje u obzir podlokalnih pitanja pri izradi mišljenja OR-a i njihovo prenošenje institucijama i tijelima EU-a, kao i da se razvije bliža suradnja s odgovarajućim organizacijama i mrežama koje surađuju s podlokalnim strukturama na razini EU-a ili ih zastupaju;

30. potiče članove OR-a da u vlastitim teritorijalnim jedinicama komuniciraju s podlokalnim zajednicama i da svoja iskustva uključe u raspravu u OR-u i integriraju ih u svoj rad, posebice u mišljenjima OR-a, prilikom istrazinske razmjene ideja te potencijalno na Tehničkoj platformi za suradnju u području okoliša (Glavne uprave Europske komisije za okoliš i Europskog odbora regija);

31. nastoji izrijezom upućivati na zajednice ispod općinske razine u prioritetima OR-a za razdoblje nakon 2020. godine;

32. podsjeća na opću predanost Unije promicanju društvene, gospodarske i okolišne kohezije, osobito radi smanjivanja razlika u stupnju razvijenosti regija (na otocima i na kopnu), u skladu s člankom 174. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, te naglašava važnu ulogu podlokalnih razina upravljanja u tom pogledu;

33. predlaže da se razmotri mogućnost proširenja portala o podjeli ovlasti dodavanjem, prema potrebi, dodatnog odjeljka za svaku predmetnu državu članicu koji bi obuhvatio subjekte ispod lokalne razine, počevši od analize njihovih uloga u politikama u području okoliša i klimatskih promjena;

34. poziva Europsku komisiju da razmotri mogućnost uvođenja nagrade za održivu četvrt kako bi se lokalne zajednice potaknulo da se uključe u upravljanje vlastitim područjima, kao i da razmotri mogućnost organiziranja jednokratnog ili periodičnog događanja za poticanje interakcije s malim zajednicama, na primjer godišnji „Europski dan održivih sela i četvrti“;

Podizanje razine osviještenosti

35. nudi promicanje šireg prepoznavanja važnosti razine ispod općinske u lokalnoj politici zaštite okoliša u ostalim institucijama i tijelima EU-a. To bi moglo uključivati zagovaranje uključivanja te razine u buduće političke dokumente i revizije postojećih strategija institucija i tijela EU-a;

36. zalaže se za podizanje razine osviještenosti o podlokalnoj razini s pomoću istraživačkih i inovacijskih projekata EU-a (Obzor 2020. i Obzor Europa) te u suradnji s Europskom agencijom za okoliš (EEA) i istraživačkim službama EU-a;

37. obvezuje se na dijalog s Europskom komisijom, među ostalim u okviru Tehničke platforme za suradnju u području okoliša, kako bi se zajamčilo da se male zajednice ispod razine općine na odgovarajući način uzimaju u obzir u provedbi konkretnih politika EU-a u području okoliša. To bi se moglo temeljiti na postojećim naporima Glavne uprave Europske komisije za okoliš (GU ENV) i ostalih glavnih uprava na pružanje smjernica i alata usmjerenih na male zajednice i četvrti;

Komunikacija i širenje informacija

38. slaže se da će ocijeniti mogućnost da se materijali koji se odnose na mreže i aktivnosti EU-a, a koji su od posebnog interesa za male zajednice, stave na raspolaganje na internetskim stranicama OR-a pružanjem informacija o mrežama, programima i događanjima te prikupljanjem relevantnih doprinosa;

39. obvezuje se da će razmotriti načine za priznavanje ostvarenja u području okoliša na razini malih zajednica, isticati najbolje prakse i poticati primjenu održivih rješenja. To uključuje istraživanje integracije s postojećim sustavima priznavanja i nagrada na razini EU-a, u skladu s praksama u okviru nagrada za zelenu prijestolnicu Europe i Europski zeleni list, nagrade Natura 2000, Nagrade za mjere preobrazbe i nagrade Europskog tjedna smanjenja otpada;

40. naglašava važnost uključivanja pitanja aktivnosti u području okoliša u zajednicama na podlokalnoj razini u godišnju temu ili program stalnih događanja na razini EU-a u području okoliša kao što su Zeleni tjedan, Europski tjedan smanjenja otpada ili Europski tjedan regija i gradova;

41. podržava prilagođenu upotrebu IKT-a radi boljeg povezivanja zajednica ispod razine općine, i međusobno i s njihovim lokalnim vlastima, kako bi se potaknulo demokratsko sudjelovanje i donošenje odluka;

Financiranje

42. ističe da je podlokalnim akterima važno omogućiti pristup programima financiranja koje provodi EU. Neki su već usmjereni na razinu četvrti, kao što je program URBACT, kojim se potiče europska razmjena i učenje za održiv urbani razvoj. S tim u vezi poziva na to da se osoblje podlokalnih zajednica osposobljava u području učinkovite uporabe sredstava EU-a;

43. smatra da su lokalni razvoj pod vodstvom zajednice (CLLD) i akcijske skupine u okviru inicijative LEADER konkretni instrumenti za bolju mobilizaciju i uključivanje razine ispod općinske u dugoročni razvoj i ostvarivanje ciljeva strategije Europa 2020.;

44. potiče Europsku komisiju da ispita na koji način je najbolje osigurati da male zajednice mogu doprinijeti projektima koji se financiraju sredstvima EU-a i kojima se promiče održivost na podlokalnoj razini te da imaju koristi od njih. To bi se moglo postići: (i.) posebnim upućivanjima na male zajednice u dokumentima o smjernicama i priručnicima; (ii.) pripremom i objavljivanjem poziva na iskazivanje interesa i/ili programa rada posebno usmjerenih na zajednice ispod razine općine; i (iii.) racionalizacijom i pojednostavljenjem financijskih pravila i pravila o prihvatljivosti kako bi se potaknulo i olakšalo njihovo sudjelovanje (npr. ponovna dodjela bespovratnih sredstava) radi promicanja sveukupnog skladnog razvoja EU-a (članak 174. UFEU-a).

Bruxelles, 12. veljače 2020.

Predsjednik

Europskog odbora regija

Apostolos TZITZIKOSTAS

Mišljenje Europskog odbora regija – Odljev mozgova u EU-u: rješavanje problema na svim razinama

(2020/C 141/08)

Izvjestitelj: Emil BOC (RO/EPP), gradonačelnik Cluj-Napoca**PREPORUKE O POLITIKAMA****EUROPSKI ODBOR REGIJA**

1. naglašava da je sloboda kretanja građana i radnika temelj unutarnjeg tržišta i jedna od glavnih sloboda priznatih u ugovorima Europske unije. Građani i radnici moraju imati mogućnost slobodnog kretanja u EU-u; međutim, trebaju se seliti jer to žele, a ne zato što su ih iz njihovih regija istjerale, između ostalog, oskudne gospodarske mogućnosti;
2. primjećuje da postizanje zakonske i političke ravnoteže između dvaju temeljnih načela Europske unije, odnosno slobodnog kretanja radne snage te gospodarske i socijalne konvergencije između regija predstavlja izazov;
3. primjećuje da je pitanje odljeva mozgova u Europskoj uniji složeno i poziva na pragmatičan politički odgovor Unije i država članica. Taj bi se odgovor trebao odnositi na sve aspekte odljeva mozgova (npr. priljev mozgova, traćenje intelektualnog potencijala, protok mozgova, povratna migracija), kao i na različite, ali često međusobno povezane razine na kojima su potrebna djelovanja i rješenja, odnosno na lokalnu, regionalnu, nacionalnu i nadnacionalnu razinu (EU);
4. smatra da donositelji odluka na svim razinama moraju priznati i u predloženim rješenjima voditi računa o činjenici da odljev mozgova nije samo tehničko pitanje koje zahtijeva upravni ili politički odgovor, nego i političko pitanje. Ako ostane neriješena, ova pojava imat će dugoročne i trajne učinke na budućnost Europske unije i vjerojatno će otežavati teritorijalnu koheziju;
5. primjećuje da odljev mozgova izravno potiče postojeća društvena i gospodarska neravnoteža između regija EU-a. U empirijskim analizama ⁽¹⁾ ⁽²⁾ ⁽³⁾ utvrđen je niz čimbenika poticanja i privlačenja, pri čemu regije odredišta nude atraktivnije tržište rada i raznovrsnija radna mjesta te općenito bolju kvalitetu života, dok je u regijama koje radnici napuštaju stanje suprotno. To je još jedan razlog zbog kojeg bi u budućem VFO-u sredstva trebala biti usredotočena na ispravljanje neravnoteže između regija koje radnici napuštaju i regija odredišta u okviru kohezijske politike;
6. ističe da bi trebala postojati snažna povezanost između kohezijske politike, kojom bi se trebala ukloniti ta neravnoteža i promicati ravnopravni razvoj u EU-u, te mjera predviđenih za rješavanje problema odljeva mozgova. Dva ključna cilja programa Europa 2020., povećanje postotka zaposlenih osoba i poboljšanje socijalne uključenosti, izravno su relevantna za uspostavu povoljnih uvjeta koji će smanjiti stopu odljeva mozgova. Ostali ciljevi programa Europa 2020., kao što su inovacije i povećanje broja osoba koje pohađaju programe tercijarnog obrazovanja, mogli bi dovesti do priljeva i vraćanja mozgova privlačenjem i poticanjem nadarenih pojedinaca;
7. primjećuje da se odljev mozgova i povezane pojave moraju razumjeti i ocijeniti u EU-u u kontekstu višerazinskog upravljanja. Način na koji EU i njegove institucije djeluju kao čimbenici koji olakšavaju i koordiniraju donošenje i širenje politika uvelike će utjecati na to hoće li značajke višerazinskog upravljanja predstavljati prepreku ili priliku u tom području politike;

⁽¹⁾ Europski odbor regija, 2018., *Addressing brain drain: The local and regional dimension* („Rješavanje problema odljeva mozgova: lokalna i regionalna dimenzija”).

⁽²⁾ Europska komisija, Glavna uprava za zapošljavanje, socijalna pitanja i uključenost, Uprava D – Mobilnost radne snage, Godišnje izvješće o mobilnosti radne snage unutar EU-a za 2018.

⁽³⁾ Atoyan, R., Christiansen, L., Dizioli, A., Ebeke, C., Ilahi, N., Ilyina, A., Mehrez, G., Qu, H., Raei, F., Rhee, A. i Zakharova, D., *Emigration and Its Economic Impact on Eastern Europe*, („Emigracija i njezin gospodarski učinak na istočnu Europu”), dokument s rasprave osoblja MMF-a, srpanj 2016.

8. ističe da se problem odljeva mozgova, iako se često smatra problemom nacionalne ili nadnacionalne politike zbog svojih opsežnih i ozbiljnih učinaka, može uspješno riješiti na podnacionalnoj razini. Budući da posljedice odljeva mozgova izravno utječu na lokalne zajednice, lokalne i regionalne javne vlasti imaju ključnu ulogu u tom području: gubitak mlade i obrazovane radne snage golem je izazov za lokalne zajednice diljem Unije;

9. primjećuje da lokalne vlasti u državama članicama predstavljaju najbolju razinu na kojoj se politike u području odljeva mozgova mogu izrađivati i provoditi. Lokalne su zajednice sustavi s razmjerno jasnim granicama, što omogućuje lakšu analizu problema i prilagođena rješenja. Nadalje, lokalne vlasti mogu lakše pratiti i ocjenjivati uspješnost politika na lokalnoj razini;

10. primjećuje da bi oslanjanje na iskustvo i sposobnosti tih podnacionalnih administracija prilikom oblikovanja politika na razini Unije moglo donijeti brojne pozitivne rezultate;

11. vjeruje da bi izravno iskustvo lokalnih vlasti u rješavanju problema odljeva mozgova moglo dovesti do uspješnih primjera i najboljih praksi koje bi mogle pružiti pomoć u izradi dosljedne politike na razini EU-a. Lokalne i regionalne vlasti mogu nadilaziti opću i apstraktnu definiciju pitanja politike i pružiti konkretna i djelotvorna rješenja. Moraju bolje razumjeti napore i inicijative osmišljene za rješavanje problema odljeva mozgova koji nadilaze administrativne granice zajednica koje predstavljaju te sudjelovati u regionalnoj i međuregionalnoj suradnji;

12. ističe da su problemi s kojima se suočavaju regije koje radnici napuštaju i regije odredišta različiti, zbog čega ih je potrebno rješavati na odgovarajući način. Ta je razlika bitna jer bi politike na nadnacionalnoj razini trebale biti usmjerene na postizanje rješenja od kojih će koristiti imati sve strane ili bi se njima barem trebalo ograničiti situacije u kojima gube i regije koje radnici napuštaju i regije odredišta (traćenje intelektualnog potencijala);

13. ukazuje na rizik koji odljev mozgova predstavlja za dugoročnu održivost europskog projekta. Regije koje radnici napuštaju u osobito su nepovoljnom položaju: potrebna im je konvergencija (kako bi nadišle jaz u odnosu na regije odredišta), ali gube svoju kvalificiranu radnu snagu. Dugoročno, čini se da bi bilo vrlo teško postići promjene ili prelazak na održivi i konkurentni gospodarski model na temelju ekonomije znanja i proizvoda visoke dodane vrijednosti u situaciji u kojoj se povećavaju razlike između regija koje radnici napuštaju i regija odredišta. Ako se te razlike ne uklone, i dalje će rasti i doći će do začaranog kruga „dezintegracije”. Prema izvješću o globalnoj konkurentnosti, istočne i južne države članice EU-a trenutačno su među zemljama koje najslabije zadržavaju svoje nadarene radnike na globalnoj razini;

14. ističe da su ti pristupi dosad bili samo donekle djelotvorni, iako su europske institucije predstavile mehanizme za smanjivanje razlika. Budući da se odljev mozgova smanjuje te s obzirom na njegove zemljopisne i gospodarske dimenzije, potrebna je drugačija vrsta inicijative ili napora, kojom bi se izravno riješili čimbenici poticanja koji proizlaze iz specifičnog tempa rasta regija koje radnici napuštaju, a koji te regije čini nedovoljno privlačnima za visokoobrazovani dio radne snage;

15. primjećuje da je jaz između obrazovanja i tržišta rada jedan od problema povezanih s odljevom mozgova. Obrazovanje je očigledno područje u kojem poboljšanja mogu pomoći u ublažavanju negativnih učinaka odljeva mozgova. Lokalne i regionalne vlasti trebale bi pridati više pozornosti tom pitanju u suradnji s nacionalnim i europskim vlastima. Nadalje, u okviru obrazovnih sustava potrebno je uzeti u obzir promjenjivu dinamiku tržišta rada i njegovu sve veću raznolikost kako bi se omogućio povrat ulaganja u ljudski kapital zemlje ili regije koji je izgubljen uslijed odljeva mozgova;

16. ukazuje na pojavu koju je potrebno pomno pratiti, odnosno pitanje djece koju roditelji koji pokušavaju naći bolji posao u inozemstvu ostavljaju kod kuće. To je izravni učinak odljeva mozgova i ima dugoročne posljedice;

17. naglašava važnost programa Erasmus+, fonda ESF+ i sličnih programa u stvaranju akademskih i profesionalnih prilika za nadarene pojedince i prilika za međunarodno umrežavanje i partnerstvo u cijeloj Europi, a ne samo u određenim regionalnim središtima, kao i podupiranja realizacije europskog stupa socijalnih prava. Nova potpora Komisije za povećanje proračuna programa Erasmus+ korak je u pravom smjeru;

18. vjeruje da su za rješavanje problema odljeva mozgova potrebni snažno vodstvo i koordinacija različitih napora među nacionalnim jurisdikcijama. Ključni korak jest utvrđivanje konkretnih načina uspostave mreža suradnje u svrhu suočavanja s populističkim političkim diskursom te jačanje europske integracije. Daljnje djelovanje na razini države članice i Europske unije trebalo bi biti usmjereno na koordinaciju i olakšavanje/potporu za napore na podnacionalnim razinama, postizanje konsenzusa o tome kako bi trebalo analizirati i riješiti problem odljeva mozgova kako bi se postiglo rješenje od kojeg će svi dionici imati koristi;

19. naglašava da je potrebno utvrditi brojna ključna strateška pitanja u pogledu odljeva mozgova kako bi donositelji odluka mogli izbjeći nepotrebno udvostručenje u donošenju javnih politika. Strateška pitanja moraju biti utvrđena na način kojim je zajamčeno da političke mjere imaju vidljivi učinak i kojim se pruža potpora politikama koje se prenose u konkretno djelovanje;

20. preporučuje utvrđivanje i provedbu raznih vrsta odgovora za svaku podvrstu pojave odljeva mozgova: priljev mozgova, traćenje intelektualnog potencijala, protok mozgova, povratna migracija. Svako od navedenih područja zahtijeva različita i konkretna rješenja. Vrlo je važno da se za te podkomponente ne donese jednoobrazni pristup. Manjak prilagođenih rješenja mogao bi dovesti do opsežnih i apstraktnih izjava/ciljeva, koje je teško provesti u stvarnom životu;

21. prima na znanje da određene regije i gradovi već provode kreativna rješenja za privlačenje i zadržavanje nadarenih pojedinaca. Politike su u rasponu od pružanja potpore selidbi nadarenih pojedinaca u te regije/gradove do sofisticiranijih mjera koje obuhvaćaju razvoj transnacionalnih mreža poduzetnika. EU treba pružati potporu programima ili inicijativama usmjerenima na jačanje učenja između različitih europskih lokalnih i regionalnih vlasti;

22. smatra da su lokalni i regionalni akteri ključni za rješavanje problema odljeva mozgova; privlačenje i održavanje visokokvalificirane radne snage može biti zajamčeno ispravnom uporabom instrumenata integriranog teritorijalnog razvoja kohezijske politike;

23. smatra da bi lokalne i regionalne vlasti u suradnji s nacionalnim vlastima i vlastima na razini EU-a trebale promicati politike i instrumente za razvoj lokalnog poduzetništva, samozapošljavanja i alternativnih modela razvoja poslovanja kojima se povećava privlačnost regija koje radnici napuštaju;

24. preporučuje da lokalne i regionalne vlasti na temelju realistične procjene potreba naprave poveznicu između specifičnih regionalnih prednosti te potrebnih talenata i politika;

25. predlaže da lokalne i regionalne vlasti uspostave *lokalna savezništva*, uključujući sve dionike (tijela javne vlasti, poduzeća, sveučilišta, nevladine organizacije itd.), koja mogu izrađivati i provoditi lokalne politike koje pridonose ublaživanju problema odljeva mozgova. Potrebno je poticati i organizirati redovne sastanke relevantnih dionika. Sastanci bi se trebali koristiti kao forumi na kojima se raspravlja o lokalnim rješenjima i rješenjima specifičnima za pojedini kontekst i na kojima se takva rješenja izrađuju na temelju uspješnih primjera iz drugih lokacija/jurisdikcija;

26. primjećuje da dobri strateški postupci planiranja na lokalnoj i regionalnoj razini mogu biti važni za usklađivanje mobilnosti ljudskih resursa sa srednjoročnim i dugoročnim planovima razvoja, kao i za pružanje dobrih temelja za suradnju s ostalim regionalnim, nacionalnim i europskim nadležnim tijelima;

27. izražava želju za postizanjem boljeg razumijevanja razloga i prepreka koje sprječavaju osobe koje su prethodno emigrirale da se vrate u svoje mjesto podrijetla te boljeg razumijevanja toga kako javne vlasti mogu pomoći u smanjenju tih prepreka. To bi moglo imati učinak preobrazbe, što će odljev mozgova pretvoriti u kruženje mozgova ili povratnu migraciju;

28. preporučuje integraciju i koordinaciju djelovanja na podnacionalnim razinama s djelovanjem država članica i Unije, uz poštovanje načela supsidijarnosti. Integracija napora poduzetih na različitim razinama od ključne je važnosti za postizanje uspješne politike EU-a. Potrebno je izraditi politike i programe za integraciju i olakšavanje koordinacije između djelovanja lokalnih i regionalnih vlasti s jedne strane te država članica i Unije s druge strane. To se primjenjuje na sva područja koja su obuhvaćena odljevom mozgova (obrazovanje, kohezija, regionalni razvoj, digitalizacija itd.). Potrebno je pokrenuti mehanizam na razini EU-a koji je usmjeren na poticanje integracije i koordinacije političkih mjera u području odljeva mozgova;

29. tvrdi da lokalne i regionalne vlasti trebaju biti svjesne opsega pojave te provoditi stvarne i ozbiljne procjene značajki svakog područja zahvaćenog odljevom mozgova. Donošenje odluka i politika utemeljenih na dokazima jedini je način za uspostavu djelotvornih rješenja. Realistične procjene pojave odljeva mozgova na razini svake regije mogu pomoći tijelima javne vlasti suočenima sa sličnim ili povezanim pitanjima da nadmetanje zamijene suradnjom i mogle bi poboljšati koordinaciju između svih dionika u pogledu tekućih napora i postojećih resursa;

30. vjeruje da bi u smanjenju traćenja intelektualnog potencijala uvelike mogli pomoći brzi postupci priznavanja diploma i vještina/kompetencija. U tom su pogledu izvedivi i potrebni digitalizacija i međusobno povezivanje dokumentacije, i to u sklopu raznih inicijativa EU-a, uključujući predstojeće uvođenje digitalno potpisanih potvrda o kvalifikacijama u okviru Europassa. Nadalje, pozdravlja inicijativu nove Europske komisije za europski prostor obrazovanja koji bi trebalo uspostaviti do 2025. i u kojem granice ne bi ometale učenje, studiranje i istraživanje. Istodobno ističe da je potrebno uspostaviti mehanizme kojima se potiče kruženje i povratna migracija mozгова;

31. preporučuje da Europska komisija poveća napore usmjerene na smanjenje regionalnih razlika, koje su jedan od glavnih razloga odljeva mozgov. Kohezijski fondovi imaju ključnu ulogu u pružanju potpore našim regijama i područjima zahvaćenima takvim razlikama. Prilagođene politike i instrumenti koji se izravno bave takvim razlikama između istočne/južne Europe i zapadnih zemalja, kao i između regija unutar država članica, od ključne su važnosti za uklanjanje jednog od glavnih uzroka odljeva mozgov. Politički angažman Komisije ⁽⁴⁾ u pogledu pravedne minimalne plaće vrlo je relevantan, osobito u regijama koje radnici napuštaju, jer bi se time riješilo pitanje životnog standarda i uvjeta rada i to bi imalo izravni učinak na kvalitetu života. Kohezijska politika EU-a od 2021. do 2027. trebala bi biti dugoročna politika ulaganja za sve regije, uz naglasak na premošćivanju gospodarskih, socijalnih i regionalnih razlika te je u skladu s načelom partnerstva i lokaliziranim pristupom. Kohezijska politika trebala bi biti bolje koordinirana s drugim politikama EU-a kako bi se uspostavili jednaki uvjeti. Potrebno je odozgo poboljšati koordinaciju različitih izvora financiranja na razini EU-a u upravljanju kohezijskom politikom i programima nakon 2020. kako bi se zajamčila veća koherentnost programa na različitim razinama upravljanja i planiranja u kratkoročnom i srednjoročnom razdoblju ⁽⁵⁾;

32. preporučuje izradu i provedbu realističnih politika za privlačenje, zadržavanje i ponovno privlačenje obrazovane radne snage na lokalnoj i regionalnoj razini. Jedno od ključnih strateških načela jest kvaliteta života: kako je navedeno, poboljšanje kvalitete života vrlo je snažan alat za privlačenje i zadržavanje obrazovane radne snage. Preporučljivo je i poželjno da se mjerenja kvalitete života provode redovno i na strukturiran način kako bi lokalnim i regionalnim vlastima pružala vrijedne informacije o mogućim područjima u kojima su potrebne intervencije;

33. preporučuje da lokalne, regionalne i nacionalne vlasti te vlasti EU-a budu usmjerene na funkcionalne pristupe za poništavanje emigracije i privlačenje radnika ⁽⁶⁾: ti pristupi obuhvaćaju izgradnju ekonomije znanja, poboljšanje privlačnosti regija, izradu strategija za dijasporu i provedbu funkcionalnog pristupa u upravljanju gradovima;

34. smatra da lokalne, regionalne i nacionalne vlasti te vlasti na razini EU-a trebaju pridavati posebnu pozornost uklanjanju strukturnih čimbenika koji pogoršavaju odljev mozgov (infrastruktura/autoceste, kvaliteta usluga, pristup tehnologiji itd.);

35. ističe potrebu za izradom integriranog europskog pristupa pojavi odljeva mozgov na temelju realističnih procjena, suradnje i koordinacije na lokalnoj/regionalnoj i nacionalnoj razini te razini Unije. Isto tako, potrebne su koordinirane politike na različitim razinama u područjima relevantnima za odljev mozgov, uključujući politike u području obrazovanja, digitalizacije, kohezije i gospodarstva;

36. smatra da je od ključne važnosti da lokalne i regionalne vlasti razumiju važnost uloge sveučilišta i ustanova za strukovno obrazovanje i osposobljavanje u lokalnom razvoju unutar ekonomije koja se temelji na znanju. Tijela javne vlasti trebaju razvijati suradnju sa sveučilištima i trebaju biti svjesna potrebe za pružanjem potpore sveučilištima, između ostalog putem ulaganja u lokalnu infrastrukturu. Mora postojati što veća usklađenost između strateških ciljeva sveučilišta i tijela javne vlasti;

37. primjećuje da su partnerstva između privatnih poduzeća (koja pokazuju interes za istraživanje i razvoj), lokalnih vlasti i sveučilišta važni pokretači lokalnog rasta i razvoja, što bi također trebalo biti obuhvaćeno trenutačnim ciljem Komisije usmjerenim na olakšavanje malim poduzećima da postanu veliki inovatori putem strategije za MSP-ove;

⁽⁴⁾ Ursula von der Leyen, Ambicioznija Unija: Moj plan za Europu, str. 9.

⁽⁵⁾ ESPON, 2019., *Addressing Labour Migration Challenges in Europe* („Suočavanje s izazovima migracije radnika u Europi”), str. 18.

⁽⁶⁾ Idem, str. 17.–18.

38. zabrinut je zbog rizika od povećanja nejednakosti između gradova i regija koji imaju velike koristi od okvirnog programa za istraživanje i inovacije te upozorava na neprikladnost mjera poduzetih za uklanjanje razlika među regijama odnosno za svladavanje izazova, uključujući demografske izazove, i promicanje univerzalnog pristupa programu Obzor Europa ⁽⁷⁾;

39. smatra da digitalna povezivost i pametne specijalizacije mogu imati pozitivne učinke u pogledu odljeva mozgova. Regionalne strategije u smislu pametnog razvoja i specijalizacije mogle bi biti usmjerene na konkurentnu prednost koja postoji ili je uspostavljena u jednoj regiji. Digitalna povezivost i razvoj digitalne pismenosti trebali bi biti ključni elementi u naporima koje nova Komisija ulaže u ažuriranje Akcijskog plana EU-a za digitalno obrazovanje;

40. ističe da lokalne vlasti mogu izraditi i provoditi velik broj mjera za povećanje i razvoj pojedinačne otpornosti zajednica, osobito kada su suočene s gospodarskim poteškoćama, kao što je nezaposlenost. Pojedinačnoj otpornosti i sposobnosti prilagodbe i savladavanja razdoblja poteškoća može se pridonijeti putem programa usavršavanja i prekvalifikacije (poput onih koji potporu dobivaju iz Programa EU-a za vještine), mjera za promicanje poduzetništva i malih poduzeća, obrazovnih programa i programa zajednice za studente i mlade čiji roditelji rade u inozemstvu itd.;

41. preporučuje da Europska komisija – u uskoj suradnji s Europskim odborom regija, Europskim parlamentom i Vijećem ministara EU-a – aktivno pruža potporu naporima lokalnih i regionalnih tijela javne vlasti u rješavanju problema odljeva mozgova. Unija je složeni politički i administrativni subjekt te je u pogledu odljeva mozgova potrebna pažljiva analiza njezinih odgovornosti i sposobnosti. Rasprava o ulozi Unije podrazumijevat će utvrđivanje njezinih odgovornosti i najboljih mogućih alata dostupnih na razini EU-a;

42. mišljenja je da se činjenica da se „zaposlenik vraća u svoju zemlju podrijetla nakon boravka u inozemstvu” treba smatrati prednošću u profesionalnom profilu i stoga mora biti vidljiva potencijalnim poslodavcima tijekom provođenja odgovarajućeg postupka odabira.

Bruxelles, 12. veljače 2020.

*Predsjednik
Europskog odbora regija*
Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽⁷⁾ COR-2018-03891.

Mišljenje Europskog odbora regija – Kultura u ambicioznoj Uniji: uloga regija i gradova

(2020/C 141/09)

Izvjestitelj: Vincenzo BIANCO (IT/PES), vijećnik u Gradskom vijeću Catanije**PREPORUKE O POLITIKAMA****EUROPSKI ODBOR REGIJA**

1. smatra da je potrebno razviti sveobuhvatno poimanje kulture i europske kulturne raznolikosti, koje izlazi iz okvira samo očuvanja i zaštite materijalne baštine te koje pridonosi razumijevanju društvenih i kulturnih promjena do kojih dolazi u europskom društvu;
2. svjestan je uloge koju gradovi i regije mogu imati ako posjeduju pluralističku i inovativnu viziju kulture i u većoj mjeri uključuju građane u procese kulturnog rasta osiguravajući im instrumente za aktivno sudjelovanje. U tu svrhu naglašava potrebu za očuvanjem slobode umjetničkog izražavanja, što je preduvjet za demokraciju, i prava svih građana na pristup različitim kulturnim izričajima, što je ključno za dobrobit društava ⁽¹⁾. Uzimajući to u obzir, smatra da bi u okviru kulturnih aktivnosti trebalo promicati sposobnost umjetnosti i kulture da budu slobodna i neovisna snaga u društvu; poziva sve razine vlasti i europske institucije da podrže napore za jačanje sposobnosti umjetnika da reagiraju na prijetnje i mržnju s kojima bi se mogli suočiti u javnoj sferi;
3. poziva Komisiju da među političke prioritete novog mandata uvrsti kulturu, a Vijeće da u okviru idućeg VFO-a podrži dodjelu odgovarajućih sredstava namijenjenih promicanju, iskorištavanju i razvoju kulturne baštine na lokalnoj i regionalnoj razini te upravljanju njome;
4. poziva Komisiju da valorizira i promiče korištenje kulturnih resursa, osobito među mladima, imajući u vidu među ostalim socioekonomski razvoj i otvaranje radnih mjesta;

Kontekst: predanost EU-a promicanju kulture na lokalnoj i regionalnoj razini

5. naglašava da se u ugovorima potvrđuje predanost EU-a da „poštuje svoju bogatu kulturnu raznolikost”, da se EU obvezuje na poticanje suradnje među državama članicama i dopunjavanje njihovog djelovanja u „poboljšanju poznavanja i popularizacije kulture i povijesti europskih naroda”, „umjetničkom i književnom stvaralaštvu, uključujući i stvaralaštvo u audiovizualnom sektoru”, te da se EU-u dodjeljuje ovlast da podržava djelovanje država članica u sektorima kulture, turizma, obrazovanja, stručnog osposobljavanja, mladih i sporta, uz poštovanje načela supsidijarnosti;
6. pozdravlja odluku Komisije o kontinuitetu tekućeg programa Kreativna Europa kao zasebnog programa, osiguravajući autonomni financijski okvir u sektoru kulture kako bi se zajamčio kontinuitet rezultata u razdoblju 2014.
7. – 2020.; ističe da se Novom europskom agendom za kulturu dopunjuje i jača europski identitet uvažavanjem europske kulturne raznolikosti te osnaživanjem europskih kulturnih i kreativnih sektora i njihovih odnosa s partnerima izvan Europe;
8. ističe da je u Europskoj godini kulturne baštine 2018. zabilježeno značajno sudjelovanje na terenu, uz tisuće aktivnosti diljem Europe kojima se poticala valorizacija i upoznavanje s europskom kulturnom baštinom i njezino jačanje kao zajedničkog resursa, podizala osviještenost o povijesti i zajedničkim europskim vrijednostima te jačao europski identitet i osjećaj pripadnosti zajedničkom europskom prostoru, uz istodobno promicanje uključivosti;
9. smatra da bi se, u skladu s Konvencijom o europskim krajobrazima i Novom europskom agendom za kulturu, opći ciljevi za Europsku godinu kulturne baštine 2018. mogli obogatiti uključivanjem snažne komponente za teritorijalni razvoj, u obliku regionalnih i lokalnih kulturnih strategija koje bi uključivale promicanje održivog kulturnog turizma;

⁽¹⁾ https://en.unesco.org/creativity/sites/creativity/files/artistic_freedom_pdf_web.pdf

10. pozdravlja Europski okvir za djelovanje u području kulturne baštine, predstavljen u prosincu 2018., koji obuhvaća pet stupova usmjerenih na uvođenje istinske promjene u načinu na koji vrednujemo, čuvamo i promičemo europsku kulturnu baštinu;

11. podsjeća na to da je Komisija podržala sektor kulture, ne samo pomoću prethodnih programe Kultura i MEDIA već i putem financijskih sredstava kohezijske politike, programa COSME i programa Obzor 2020., te da postoje dodatni instrumenti potpore u okviru programa Erasmus+, Europskog socijalnog fonda i Europskog fonda za regionalni razvoj;

12. poziva Komisiju da zajamči da se i u okviru programiranja europskih fondova načelo integracije ulaganja u kulturu primijeni u različitim politikama Unije kako se kultura ne bi smatrala samo sektorskom politikom te kako bi se njezina uloga uvažila u odnosu na sve dimenzije kohezije (ekonomsku, socijalnu i teritorijalnu). U tu svrhu naglašava važnost jačanja sinergije između kulturne politike i drugih politika, kao što su turistička, regionalna i obrazovna politika te politika za mlade i politika istraživanja i razvoja;

13. poziva Komisiju te države članice i njihove upravljačke vlasti da u novom programiranju europskih fondova povećaju ulaganja u kulturu u korist najslabije razvijenih područja, među ostalim podupiranjem mjera kojima se raspršena baština „vraća građanima” putem neprofitnih javno-privatnih partnerstava i jačanjem osnovnih kulturnih sadržaja (osobito javnih knjižnica);

14. smatra da je važno povećati ulaganja u području kulture, kao što je već predviđeno za programe Kreativna Europa i Erasmus+. Potrebno je dati odgovarajuću važnost središnjoj ulozi regija i gradova u procesima integracije podupiranjem neprofitnih javno-privatnih partnerstava, među ostalim i radi poticanja dobrih praksi upravljanja;

15. napominje da su pregovori o kohezijskoj politici nakon 2020. jasno i nedvosmisleno polazište za osmišljavanje svrsishodne strategije za postizanje ambicioznih ciljeva, uz planirano udvostručenje važnih europskih programa koji izravno utječu na kulturne politike kao što su Kreativna Europa i Erasmus;

Uloga regionalnih i lokalnih vlasti

16. ističe da na teritoriju svake države članice EU-a postoje područja koja je Unesco proglasio „spomenikom svjetske baštine”, tj. mjesta od izuzetnog kulturnog i prirodnog značaja, te da se 381 „spomenik svjetske baštine” (od ukupno 1121 u svijetu) nalazi u 27 država članica EU-a;

17. ističe da je kulturna baština na teritorijima država članica raspršena i u mnogim slučajevima teško dostupna te da postoje znatni problemi u pogledu njezina očuvanja i iskorištavanja;

18. poziva Komisiju te države članice i njihove upravljačke vlasti da podrže nastojanja da se kulturna dobra fizički zaštite i očuvaju, osobito kako bi se zajamčilo aktivno očuvanje raspršene baštine, smještene na teško dostupnim unutarnjim ili rubnim područjima;

19. naglašava važnost kulturnog turizma, kojim se promiče intrinzična vrijednost kulture te se istodobno u širem smislu doprinosi teritorijalnom razvoju. U tom kontekstu skreće pozornost na potrebu za integriranim pristupom kulturnom turizmu, pored ostalog u okviru strategija pametne specijalizacije, kako bi se racionalizirao njegov utjecaj na lokalna područja i osigurala njegova održivost. U tu svrhu OR skreće pozornost na Europski sustav pokazatelja za turizam Europske komisije, koji može pomoći u mjerenju uspješnosti odredišta kulturnog turizma u pogledu održivosti te poziva na njegovo redovno ažuriranje;

20. pozdravlja sve veći interes i nastojanja lokalnih i regionalnih vlasti u cijeloj Europi da u državama članicama promiču zajedničke vizije i djelovanje. Nada se da se inicijative slične Povelji iz Agrigenta, koju su potpisale stotine gradonačelnika i predsjednici talijanskih regija te koju su podržale istaknuta udruženja, mogu provesti i u drugim zemljama;

21. svjestan je nužnosti većeg uključivanja europskih građana u procese kulturnog rasta, uz osiguravanje instrumenata za njihovo aktivno sudjelovanje. Odbor je također svjestan toga da kultura i kulturna raznolikost mogu doprinijeti održivom razvoju, kao što je prepoznato u Programu održivog razvoja do 2030. ⁽²⁾, te se obvezuje raditi na tome da to postanu ključni pokretači te vrste razvoja na lokalnoj i regionalnoj razini;

⁽²⁾ <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>

Prioritetni ciljevi regionalnih i lokalnih vlasti

22. poziva regije i gradove u Europi, kao i regionalne organizacije i mreže koje se bave kulturnom baštinom, da pri razvijanju dalekosežnih i djelotvornih mjera i strateških planova za promicanje i iskorištavanje kulturne baštine ideje traže u Europskom okviru za djelovanje u području kulturne baštine;

23. ističe da lokalne i regionalne vlasti predstavljaju razine vlasti na kojima treba provesti inicijative kojima će se djeci školske dobi i odraslima, pa i osobama koje žele živjeti u jednoj od država članica EU-a, pomoći da se upoznaju s europskom kulturnom baštinom;

24. smatra da je poznavanje i iskorištavanje europske kulturne baštine, shvaćene kao skup višestrukih kulturnih, društvenih i kreativnih izraza, nasljeđa i ostavštine naraštaja koji su nam prethodili te tradicije i običaja europskih naroda, alat za konsolidaciju europskog građanstva, koje predstavlja priliku za integraciju i socijalnu uključenost;

25. smatra da je na europskoj razini potrebno jačati inicijative za promicanje poznavanja europske kulturne baštine i pristupa toj baštini kao ključnu sastavnicu konsolidacije europskog građanstva i promicanja osjećaja pripadanja Europi;

26. ističe doprinos koji bratimljenje gradova, uzajamno učenje i mreže gradova mogu dati promicanju i podizanju svijesti o pitanjima građanstva kao instrumenti sudjelovanja u građanskom životu i integraciji, osobito kad su posrijedi nove države članice;

27. poziva na to da se u okviru Novog programa za gradove 2030. povećaju ulaganja u kulturu i u planove za participativno i održivo korištenje kulturne baštine i upravljanje njome, uključujući neodržavanu ili napuštenu kulturnu baštinu. To podrazumijeva valorizaciju inovativnih inicijativa koje promiču lokalne zajednice, kao i procese suradnje koje promiču lokalni dionici;

28. predlaže da se još odlučnije istakne ključna uloga lokalnih i regionalnih vlasti u promicanju i iskorištavanju umjetničkog i kulturnog života lokalnih zajednica te traži da se poveća sudjelovanje regionalnih i lokalnih vlasti u programu. U tom kontekstu, ističe potrebu za jamčenjem istinske ravnoteže između dodjele sredstava za velike i opsežne projekte te mjera i aktivnosti financiranja usmjerenih na lokalnu i regionalnu razinu, uključujući mala i srednja poduzeća;

29. poziva Komisiju da građanima olakša pristup kulturi i mjestima sjećanja, promicanjem kulturnih proizvoda, s posebnim naglaskom na mladim naraštajima, osmišljavanjem integriranih politika obrazovanja i osposobljavanja tijekom cijelog života te poticanjem uključenosti teritorijalnih zajednica u kulturne inicijative;

30. smatra da je potrebno podržati kulturnu i kreativnu industriju, s posebnim naglaskom na mjerama povezanim s poznavanjem i iskorištavanjem baštine koje mogu polučiti rezultate u pogledu kvalitete, radnih mjesta, digitalnih inovacija i socijalne uključenosti te mjere povezane s razvojem vizualnih i izvedbenih umjetnosti u europskoj dimenziji;

31. svjestan je važnosti iskorištavanja digitalnih mogućnosti za promicanje kulture na interaktivan način i okupljanje svih društvenih skupina, a naročito mladih, kao budućih čuvara i promicatelja kulturne baštine;

32. poziva Komisiju da podrži razvijanje kulturnih odnosa među mediteranskim zemljama, pored ostalog u vezi s mjerama kulturne diplomacije;

33. skreće pozornost na važnost prekogranične i međuregionalne suradnje u području kulture s obzirom na to da kulturna baština ne poznaje granice.⁽³⁾ OR stoga naglašava ključnu ulogu lokalnih i regionalnih vlasti, pored ostalog i u provedbi kulturne komponente makroregionalnih strategija;

34. ističe da je potrebno poboljšati razmjenu podataka i informacija među javnim upravama u državama članicama EU-a, kao i njihovu komunikaciju s građanima kako bi se olakšalo poznavanje i iskorištavanje europske kulturne baštine;

35. poziva Komisiju da poduzme posebne mjere kojima bi se promicalo istinsko sudjelovanje europskih građana i njihovo korištenje kulturne baštine rasprostranjene na teritoriju država članica, naročito promicanjem potpunog pristupa informacijama kao preduvjeta za aktivno sudjelovanje te podupiranjem uspostave posebne informacijske platforme;

⁽³⁾ Primjerice, Kulturne rute Vijeća Europe (<https://www.coe.int/en/web/cultural-routes/about>) ili Unesco-ovi Putovi svjetske baštine – Europa (<https://visitworldheritage.com/en/eu>)

36. obvezuje europske gradove i regije da u svojoj administrativnoj ulozi preuzmu vodeće mjesto u istraživanju modela socioekonomskih inovacija temeljenih na kulturi i promicanju inicijativa otvorenih za civilno društvo i udruženja, a kojima se građane nastoji uključiti u razvoj kulture te očuvanje i valorizaciju materijalnih i nematerijalnih kulturnih dobara.

Bruxelles, 12. veljače 2020.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Apostolos TZITZIKOSTAS

